

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szöveg egyszerű beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknel 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

A debreceni orth. izr. hitközségben az egyik metszői állás nyugalmabavonulás folytán megüresedett. Ennek betöltésére ezennel pályázatot hirdetünk. Elsőrendű **ועיק** — életkort, családi állapotot, képe- sítést és eddigi működést igazoló okmá- nyokkal felszerelt — pályázataikat de- cember 1-ig alulírott előljáróság címére beküldeni.

Debrecen, 1937. november 15.

A debreceni aut. orth. izr. hitközség előljárósága.

A tabi „Machziké Tóra” Egylet melam- ed-állásra (alef-bészől gemóre tajsze- feszig) azonnalra pályázatot hirdet. Fi- zetés megegyezés szerint és vándorkoszt. Utiköltséget csak a megválasztottnak térítünk. Hoffmann Lipót elnök, Tab.

הנני מפרסם ומודיע לכבוד הרבנים והכע"ב נ"י די בכל אתר ואחר שזה לא כבר קבעתי לי גם בית דמים עברי פה עיר דערבעצין יצ"ו והנני מקבל כל מיני מלאכה הדפוסים והדפוס ספרים, וכן כל כתיבה ובהנה"ה מדויקת בעד מחיר נמוך השווה לכל נפש!

Merkantil nyomda, Debrecen, Hatvan u. 28.

— A szarvasi Tiferesz Bachurim új tisztikara: Löwy Simon elnök, Májész Vilmos alelnök, Blonder Béla tanügyi elnök, id. Rosenberg Zoltán pénztárnok, Löwy Adolf tanügyi gondnok, Klein Ernő titkár, Schlesinger József, ifj. Rosenberg Zoltán, Schlesinger Ignác választmányi tagok, Leovits József s Hajnal Izidor gondnokok.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, ondulást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász, Budapest, Király-u. 53.

ארטה' נשך

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — ki- vánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Hirsch Esztiike és Rothmann Sámuel Büdszentmihályi jegyesek

Heller Etuska Encsencs, Frankfurt Dezső Balkányi jegyesek.

Löwy Edit Szombathely és Grünbaum Willy Frankfurt a/M. jegyesek.

Lock Rózsika, Lock J. B. szalámigya-ros, leánya Wien és Rosenberg József Rosenberg Farkas orth. rabbi fia Debre- cen jegyesek. (M. k. é. h)

Czeisler Erzsikét Czeisler Ignác ker- pénztáros leányát Alsóábrány, eljegyez- te Bloch Jenő Tiszakarád. (A tiszakarádi izr. ifjúság sziv. gratulál)

Paskesz Lázárnak és Weisz Ferencnek esküvőikhez szívélyes mazeltovót kívá- nunk. Tiferesz Bachurim, Nyiregyháza.

Posen Simon soproni főrabbi szomba- ton ünnepelte fia Pinchosz Júdo bar- miczvját, melyen a hitközség apraja- nagyja megjelent. Az ifju kitünő psetitit és magidüsz drósót mondott.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék- szerárak legmegbízhatóbb vétel és el- adási forrása GESTETNER IMRE, Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2—945—60. Ékszerüzsdeteg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. D.: Továbbítottuk. — G. E.: A kér- déses margarinak rituális szempontból való megítéléséhez semmiképen sem ele- gendő a rajta levő címke tanúsága, mi- szerint „tisztá olajzsíról készült”, ha- nem az a kérdés, hogy rituális felügye- let alatt készül-e? — L. N.: Már több- ször megíztünk, hogy egyéni érdeket célzó, a nagy nyilvánosságot nem érdek- lő híreket, mint vendégszónoklatokról, kántori szereplésekről, stb. szóló beszá- molókat csakis előzetes díjazás ellenében közölhetünk! — **Többeknek:** Régóta hát- ralékban levő olvasóinknak kénytelenek leszünk már a legközelebbi számot be- szüntetni. — K. L.: Világosabban szives- kedjék írni.

Orth. kóser házikoszt

házhöz szállítva Mandel, Garai-tér 17
Telefon 145-077. (A már rég elismert
hévizi Mandel vendéglős.)

GABELLAJEGYEK kiváló, pontos, megbízható, füzet- és sorszámozással, 14-féle színű papíron, százlapos töm- bökbe fűzve; HÉBER ESKÜVŐI MEGHIVÓK, úgyszintén bármiféle magyar, német vagy héber nyomtat- ványok izléses kivitelben, a legol- csóbb árban készülnék: SCHWARCZ LIPÓT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, KUNSZENTMIKLÓSON. Mintákkal és árajánlattal készséggel szolgálok.

Apró hirdetések

METSZŐT keresek, aki 1—2 hónapig helyettesítene, esetleg az állásomat át- venné. Ajánlatok: „Lelépés” jelige alatt továbbíthatnak.

AZONNALI belépésre keresek három- tagú családhoz, orth. zsidó leányt, aki önállóan főz és minden házimunkában segítkezik. Cselédleány van. Iczkovits, Békéscsaba, Postafiók 4.

KISEBB nyomdát megvételre, vagy alakítandó nyomdához társat keresek. „Fővárosban” jelige.

NYOMDÁSZSEGÉD szedőgépmester állást keres. Schwarcz Zoltán, De- recen, Pásti-u. 10.

PINCEMESTERT, fiatal, szakképzett, szombattartót keresek. Részletes aján- latot: Gyöngyös, Postafiók 76. címre. JÓL FŐZŐ orth. házvezetőnőt három- tagú családhoz keresek. Ajánlatok: „Varnitudo előnyben” jeligére.

SUCHE per sofort ein intelligentes, deutsch spréchenendes junges Mädchen, das schon bei Kindern in Stellung war, zu meinen drei Kindern im Alter von 1, 5 und 7 Jahren, Spiegel József, Szombathely, Szelestey-u. 19.

SZÉFER TÓRA jókarban 500 P-ért kap- ható. „Szajfár mümche” jelige.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

ÖRÖKBEADOM 8 éves, szép, okos, egész- séges fiamat: vagyonos, szigorúan orth.-családhoz. „Hétgyermekes rabbi” FIATAL egyedülálló, varrnitudo orth. nő, kisebb háztartás vezetését, esetleg betegápolását vállalná. Cím: Klein Rebeka, Dob-utca 21. II. 16.

HÁZITANTÁS. Állástalan okl. tanítók, tanítónők szerény díjazásért, ellátásért vállalják elemi és középiskola, hittan, barmiczvo stb. tanítását. Orsz. Izr. Tanítóegyesület titkársága, VII, Wes- selényi-u. 44. (Telefon: 144-085.)

KERÉSEK 8 és 5 éves gyermekeim mellé németül tudó intelligens zsidó lányt. Dr. Neumann Aladár orvos, Szom- bathely.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkal- makra (barmiczvo, chaszene, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül- dése elenében, psetitit külön díjazás- sal, diszkréciónal szállít: Braun Izráel rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mersékelt árak!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG
AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., BÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A makkabeusi hősök

Irtá: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. izr. hitközség elnöke

מאי מברך? מברך אקבי דהדליק נר שחטנכה והיכן צונו (פרש"י) הא לאו דאורייתא היא ולא מדבריהם) רב אויא אחר מלא חסרי רב נחמי' אחר שאר אבין ויגין זקנין ויאמרו לך (שבת כ"ט).

A taimud (Sabosz 23.) tanítja: Mi- lyen benedikcio mondandó a chanukai mecsekere? — Aldott légy Öröklétű. a világ kiralya, aki megszenteltél bennün- ket parancsolataiddal és elrendelted nekünk a chanukagyertyák gyújtását. — De hol rendelte el az Öröklétű? (Rasi: Hiszen ez nem bibliai parancs, hanem a bolcsek rendelete.) R. Avjo mondja, eb- ben a tórai előírásban: „Laj szósziur ... ne terj el az igétol, amit a bolcsek mon- danak neked, sem jobora, sem balra.” R. Necnemjo szerint ebben a torai szózat- ban: „S'al ovcho v'jagedcho ... — kér- dezd meg apadat, oktat téged; bölcseidet, hirdetni fogják neked.”

Szent hangulat üli meg lelkünket, ami- kor a Chanuka-napok tanulásaira gon- dolunk. Ebben a szent hangulatban egy- beolvad a hála, az aggodalom és a biza- lom. Hála a multért, a mult nagy cso- dáért, aggodalom a jelenért, a jelen nagy nehézségei miatt; bizalom a jövőre, bi- zalom abban, hogy az Öröklétű, aki őseinkkel volt, nem fog elhagyni bennün- ket és nem veszi le oltalmazó kezét ró- lunk. Mind a három érzelmi mozzanat ki- fejezésre jut a 44. szoltárban: Hála a multért: „Elajkaim, v'oznenü sománü, avajszénü sziprü lönu ... — I'ten, fü- leinkkel hallottuk, őseink beszéltek nekünk a cselekedeteikről, amit műveltél az ő idejükben. Nem kardjakkal fog- lalták el az országot és karjuk nem seg- tett nekik, hanem jobbod és hatalmad, mert kedvelted őket.” Aggodalom a jelen- ért: „De elhagyttál bennünket és szegye- nebe juttattál, nem von'isz ki seregeinkkel, gyűlölködünk fosztogatnak bennünket ...” Bizalom a jövőre: „Ha már porba haj- lik lelkünk, földhöz tapad testünk, kelj föl, segíts rajtunk, válts meg minket, Ne- ved kedvéért.”

Más oldalról viszont azt látjuk, hogy Matiszjohüt és fiait mint az izomnak és az erőnek férfiai dícsöitik. Ugy állítják be őket, mint többé-kevésbé szerencsés hadvezéreket, akikhez hasonló, Nagy Sán- dor birodalmában, a hellén-sziirus terüle- ten igen sok volt. A makkabeusi esemé- nyek egy kis epizódá zsgorodnak ösz- sze, egy jelenetté a világtörténet nagy viharlásában.

Ilyen körülmények között meg kell szívlelnünk azt a tanítást, amely a fen- tebb idézett talmudi kijelentésben fog-

lyeket rendeznek, amint ezt felekezeti lapjaink hirrovatában olvashatjuk. De a fény nyomában ott az árnyék. A „cha- nukaünnepség” gyakran csak a társadal- mi összefövetel jellegét viseli magán és csak keret a szórakozásra, ok a mulato- zásra, de az igazi, a vallásos cél elsikkad. Mintha Jesájó 5. fejezete szavának il- lusztrációja volna, amit tapasztalunk: „Hárfa, lant, dob, bor az összefövetelei- ken, de az Öröklétű műveit nem látják és kezei cselekedeteit nem nézik.” Nem látják az Öröklétű műveit a történetben, aki a zsidóságra levézetesebb és legve- szedelmesebb idökben küldötte terve esz- közeiként, eszméi harcösöként: a chas- moneusokat, Matiszjohüt és hös fiait és „nem nézik kezei cselekedeteit”, aki be- illesztette a világ rendjébe, a természet törvényei közé a nagy csodat a szentély- nek olajjáról. Es mintha hallanók Omajsz próféta (5. fej.) dörgedelmes intését: „Távolítsd el tölem dalaid tömegét és lantjaid zenéjét nem akarom hallgatni, hanem törjön elő víz-árként a jog, s az igazság, mint a felszökkenő patak”. A jog, melyért a chanukai hösök harcoltak: a vallástörvény gyakorlása; s az igazság, hogy a Chanuka elsősorban jelenti a szentély felavatását és az örömet, hogy lehetségessé vált a szent szolgálat foly- tatása a szentélyben, az előirt áldozatok bemutatása, az örökmécs felgyújtása.

Más oldalról viszont azt látjuk, hogy Matiszjohüt és fiait mint az izomnak és az erőnek férfiai dícsöitik. Ugy állítják be őket, mint többé-kevésbé szerencsés hadvezéreket, akikhez hasonló, Nagy Sán- dor birodalmában, a hellén-sziirus terüle- ten igen sok volt. A makkabeusi esemé- nyek egy kis epizódá zsgorodnak ösz- sze, egy jelenetté a világtörténet nagy viharlásában.

Ilyen körülmények között meg kell szívlelnünk azt a tanítást, amely a fen- tebb idézett talmudi kijelentésben fog-

laltatik. Bölcseink azt tanítják: a Cha- nuka ünneplése elsősorban a vallástör- vény megtartásában mutatkozik; s a benedikcióban (aser kidsónü b'miczvaj- szov v'czivónü) tanúságot teszünk arról, hogy nem térünk el (laj szósziur) a kinyil- latkoztatást magyarázó szent bölcseink rendelkezéseitől, mert a Tóra rendelte így el, tehát tórai parancs, hogy a ha- gymány mestereinek rendelkezéseit köte- lesek vagyunk megtartani; ezért mon- duk a bölcsek előírásainak teljesítésekor: „Aldott légy Öröklétű, aki ... elrendel- ted nekünk ...” A chanukai gyertyagyuj- tás lelki gyökere tehát elsősorban: en- gedelmesség a mi nagy mestereink iránt, akiknek tanításától „nem szabad eltér- nünk, sem jobbra, sem balra”. Ha ezt a szempontot figyelembe vesszük, akkor fog- juk csak valóban megérteni történetünk igazi szellemét, amelyről a Tóra azt mondja: „Kérdezd csak meg apadat, ok- tat téged, öregeidet (bölcseidet) majd hirdetik neked”. Akkor tudunk csak iga- zán hódolni a makkabeusi hösöknek, ha érezzük, hogy ők nemcsak nemzeti hösök, hanem elsősorban a vallás herösöi. Olyan hösök, akikről a szoltáros mondja: „Rajm'majsz K'él bigrajnom v'cherev pi- fijajsz b'jódóm — I'ten magasztalása volt torkukban, amikor kettös kard vil- logott kezükben”. „Gibajré kajach — az erőnek höséi voltak ők,” de „ajszé d'vóraj — az igének követői is”.

A fennidézett gemoro azt tanítja tehát a Chanukáról, hogy a vallásosság és tör- téneti öntudat örömmünnepe ez, amelyet juttatott nekünk Ő, aki megszentelt ben- nünket parancsolataival. Ebben a kettös sugárban rejlik örömmünnepünk belső ere- je, hirdette: amint egykor jutott Izráel- nek a Tóra világossága és a miczvó fé- nye, úgy jusson ez nekünk is. És hadd világítson lelkünkbe a vallásosság és Iz- ráel történetének sugara, hogy megtisz- tuljunk és megerösödjünk.

Sréter Mór Debrecen: **Judit...**

Nem azokra a Juditokra gondolok, kik az élet célját, a lét értékét, a törekvés irányát a szórakozás gondtalanságában, a mulatozás gyönyöreiben és az élvezés féktelenségében vélik feltalálni. Nem azokkal a Juditokkal óhajtok itt foglalkozni, kiknek a szülői hajlék szűk és terhes, annak szokásai és életelvi elavultak és időszertülnenek, kik vagy **הסוכה הכינה** az uccára nyíló ablakban töltik napjaikat, figyelve az ucca zajos forgatagát, lesve a divat legújabb változatait, vagy pedig **כיתו מכוויניק** a ház kapuján kívül, a korzó tolongó tömegében, a mulató viharos zajongásában, a bálterem forgó hullámaiban gyakorolják tomboló hajlamaikat. Nem azok a Juditok adják kezembe a tollat, kik eltávolodtak a hit útjától, letértek a hagyomány ösvényéről és csak annyi közülük ósanyáik hagyományaihoz, hogy **מניחה על שלחנו ודין** a péntek esti gyertyákat asztalra helyezik és evvel eleget vélnék tenni a hittel kapcsolatos összes kötelességeiknek. Nem ezekre a Juditokra gondolok, hanem a zsidó hősnőre, **Jehüdiszre**, Jochánán főpap leányára, az i'tenfélő, hithű, nemeslelkű, tisztaerkölcsű Juditra, ki a makkabeusi harcok idején, hősi elszántságával, élete kockáztatásával megmentette Izráelt a biztos pusztulástól.

Bész-Chüljo városát szorongatta a rettenetes **Holofernes** hadvezér. Százharmincezer jól felfegyverzett zsoldosával körükerítette a várost, elzárva lakosságát a városon kívül levő vízforrástól, mely egyedüli ellátója volt a város víz- és szükségletének. Husz napig vergődtek a szomjúság sorvasztó kinjában gazdagok, szegények, asszonyok, gyermekek, egészségesek és betegek egyaránt. Nem bírták tovább. Egetrázó jajsavak riasztó hangjai hallatszottak mindenfelé. Öregek és ifjak, előkelők és alacsonyorsuak egyformán követelték a megadást. Inkább a tőr, a nyíl végezzen velünk, mint az elviselhetetlen szomjúság. És ekkor jelentkezett a hőselkű Judit, bejelentve a véneknek, hogy átmegy az ellenség táborába és várják meg visszatértét. Nem közölte terveit, nem ismertette elgondolásait, hanem ment bátran, hőselkűen az ellenséges tábor felé. Ott csellet bejutott **Holofernes** sátrába és az alvó **Holofernes**nek fejét véve, visszatért szenvedő hittestvéreivel, az ellenséges tábor zsoldosai pedig, vezérük fejeten hullájára bukkanva, rémületükben vad futásnak eredtek. **Izráel meg volt mentve.**

Nem kevésbé hőselkű és önfeláldozásrakész volt egy másik i'tenfélő, hithű hősnője Izráelnek, ki ugyancsak a végpusztulás veszélyét hártotta el Izráel

feje felől. Ahasvéros birodalmában sűrű sötétség borult Izráel sorsára. Hámán, a király dédelgetett kegyence, a zsidók elleni izzó gyűlöletében, Ahasvéros hozzájárulását csikarta ki azon gonosz tervéhez, hogy a birodalom összes tartományában, Izráel vallását követő minden egyén, nemre való tekintet nélkül, öregtől csecsszopóig, megöleendő, kiirtandó és megsemmisítendő. Nagy gyász támadt Izráelben. A kétségbeesés jajsava töltötte be Izráel hajlékait. Lekerültek az ünneplő ruhák és zsák váltotta fel azokat. Az ápolat fejekre olaj helyett hamú került. Izráel ifjai és hajadonai, porban fetregve, keseregtek fiatal életük elvesztésén. És Eszter, királynői fenségében, értesülve a hittestvéreit fenyegető veszélyről, nem törődve avval, hogy Ahasvéros udvarában azonnali kivégzés jár annak, ki engedély nélkül trónja előtt megjelenni merészkedik, minden gondolkodás és latolgatás nélkül, élete kockáztatásával, megjelent a király trónja előtt és Hámán gonosz tervének, ellene és hittestvérei ellen irányuló, végzetes következményeit feltárva, a fenyegető csapást elhárította.

Vajjon hol vannak ma az Izráelt megváltó Eszterek és Juditok? Talán annyira bübösök, annyira vétkesek vagyunk, hogy a Mindenható elfordította tőlünk örökös szemét, megvonta tőlünk jószágos irtalmát és nem juttat Izráelnek nemeslelkű, tiszta erkölcsű Esztereket, zsidó érzésű, hagyományt becsülő Juditokat, kik hősie bátorssággal, önfeláldozó elszántsággal lépjenek porondra Izráel sorsáért, létének megmentéséért? Oh nem! Ma is megajándékoz bennünket I'ten végtelen jósga kiváló tulajdonságú, fenkölt szellemű női lelkekkel, de születésükkel még nem lesznek Eszterekké, világra jöttükkel még nem lesznek Juditokká. Nevelni, irányítani kell őket, hogy azokká legyenek. Szívükbe kell oltani a vallás, a hit fenséges érzését, az erkölcs, a szerénység tüneményes értékét. El kell vonni őket az ucca, a strand, a bál, a mulató erkölcsrontó förtelmeitől, szívét bontó veszélyeitől. Itt **Samáj** tanítása legyen a döntő, mely szerint **מורה ומורה** mennél kevesebbet járkaálni, mennél kevesebbet érintkezni az ucca zajával, a tomboló élet ferdeségei-

vel és a visszavonuló életmódot addig folytatni, **עד שהכלה רנה מן השוק** míg teljesen kikapcsolódik az ucca forgatagából, míg a békés, csendes, minden veszélytől megóvó szülői hajlék bizonyul legkellemesebbnek, legszórakoztatóbbnak. Ne a színházi életből mérítsenek erkölcsöt, ne a modern regényekből szerénységet! Szenteljék idejüket zsidótárgyú olvasmányoknak, zsidó életet, zsidó mulat ismertető könyveknek, a **'chino** és **ceeno-ür'eno** se maradjon ki a napi programból és ily nevelés, ily irányítás mellett ma is lesznek hőselkű Eszterek, önfeláldozásra kész Juditok.

De hogyan! Hogy és miként képzelhető a mai leromlott viszonyok, a mai kétségbeeső létküzdelen mellett az Eszterek és Juditok helyesirányú nevelése?

Egyszerű a felelet, könnyű a megoldás. A közelmúltban, korunk legnagyobbjainak hozzájárulásával és támogatásával „Bész Jáka” név alatt külföldön egy értékeiben felbecsülhetetlen, céljában felülmulthatatlan, áldásos intézmény hivatott életbe. Számos ily intézmény működik már országunk egyes hitközségeiben is, a legjobb és legreményteljesebb eredménnyel. Kiváló képzettségű és hivatásuk magaslatán álló tanerők vezetése alatt ismertetik ezen intézményekben, a leendő Eszterekkel és Juditokkal a hit, erkölcs és hagyomány alapvető fogalmát, a zsidó vallás fenséges szellemét, az imák értelmét, Izráel történelmi múltját és minden egyéb, Esztereket és Juditokat nevelő, tudnivalókat. Ahol még ily intézmény nem működik, késedelem nélkül gondoskodni kell annak létesítéséről. Ez az egyedüli mód és lehetőség a leánynevelés helyes terelesének. Ahol a „Bész Jáka” névvel esetleges zsidó-politikai szempontból nem rokonszenvezésnek, alakítsanak ilyen intézményeket „orth. leánynevelő intézet” vagy más név alatt, hiszen nem a név a fontos, hanem a lényeg. És itt **Hilél** tanítása legyen a döntő, mely szerint

מוסיף והורק mennél többen és mennél többet járjanak ebbe a nélkülözhetetlen zsidó intézménybe, hol színházi élet helyett imakönyv, modern regény helyett **'chino**, báli meghívó helyett **ceeno-ür'eno** kerül a hajadon kezébe, tanítva és oktatva őt, ósanyáink szerénységére, erkölcsére és hitszeretetére.

Zsidó anyák! Izráelt ismét veszély fenyegeti. Vészjósló sötét fellegek tornyosulnak fejük felett. Menydörög és vilámlik mindenfelé. Mindennapi kenyér-adagunk rohamosan kisebbedik. Létünket napról-napra megnehezítik. Elzárják előlünk a boldogulás útját, ifjaink elől az elhelyezkedés lehetőségét. Izráelnek ismét szüksége van hőselkű Eszterekre és áldozatkész Juditokra. Zsidó anyák! Gondoskodjatok Izráelt megváltó Eszterekről és Juditokról.

Mi történt Egerben?

(Saját tudósítónktól.) Eger, november végén. Nagyhirű agg főrabbinál történt ablakbeverésről a napilapok bő és részletes tudósításokat közöltek. Némi-lyik különösen élénk színekkel rajzolta és kommentálta az eseményt. A sajnálatos ténykedésre az impulzust a nyilasvezér, **Málnássy** tanítóképezdei tanár elítéltetése adta. Hogy ezért a főrabbin álltak bosszút, az csak természetes... , mert hiszen Schreiber Simon főrabbi volt annak a törvényszéki tanácsnak az elnöke, amely **Málnássy** elítélte... (!)

Hogy kicsoda R. Simajn Schreiber? Nekünk zsidóknak nem kell Őt bemutatni. Ismeri az egész ország zsidósága, sőt a környező államok zsidósága is. Ezt bizonyítja a rengeteg bel- és külföldi levél és távirat, amelyek mindenkitől érkeznek hozzá, hogy imádkozzék betegéiért. De a város intelligens keresztény rétege közül is nem ritkán keresi fel egy a hitvese életéért aggódó férj, vagy a gyermek egészségeért remegő szülő, hogy imájának erejével gyógyítsa meg. Szóval, felekezeti külföldiség nélkül tisztelik és nagyrabecsülik a patriarchakort élő világhírű tudóst és szent papot.

Itt megemlítem, hogy nemcsak az **édesatyja**, a **Kszáv Szajfér**, de ő maga is megáldotta egy ízben **Ferenc Józsefet**.

Természetes tehát, hogy a gaz merénylet általános felháborodást keltett. Vigasztalásul csak azt hozhatjuk fel, hogy a merénylők — ez csaknem teljesen bizonyra vehető — éretlen diágyerekek voltak, kik inkább gyermekcsínynek minősítik megvetendő cselekedetüket, mint felekezet elleni gyűlöletnek, s hogy különösen a katolikus papság nagyon fájjalja, s nyíltan ad kifejezést az otromba merénylet fölött érzett megvetésének. A rendőrség a legerélyesebben, de mindegyik sikertelenül nyomoz a tettesek után.

A száraz tény különben a következő: Nov. 13-án szombat este 11 órakor, midőn a gaon éppen nyugovóra tért, hatalmas üvegcsöröpölés törte meg az éjszakai csendet. 28 ablaktábla esett áldozatul az elvetemült támadásnak. Az agg főrabbi az első percekben természetesen riadtan figyelt az elkövetkezendőkre, de a bátorlelkű főrabbiné megnyugtatta:

— *A huliganok elvégezték munkájukat, — mondta — most már nincs mitől tartanunk. Nyugodtan alhatunk!*

És nyugodtan aludtak. Csak reggelre kelve, mikor a Rebbe meglátta a nagy, hatalmas köveket, melyek szépen, nyugodtan ott heverték az ágya körül, akkor ijedt meg igazán.

— *Hiszzen ezek olyan nagyok, hogy emberi élet kioltására is alkalmasak!* — kiáltott fel.

Ha szabad volna ilyen komoly eset alkalmával humorizálni, én is megnyugtattam a főrabbi urat, mint annak idején a híres **Hers Léb marselek** a világhírű szigeti gaont a **Jétev Lév** szerzőjét. Ellenfelei ugyanis egy alkalommal egy hatalmas követ dobtak be az ablakán. Szerencsére az ablaktörésen kívül más baj nem történt. De a Rebbe folyton hajto-gatta: „*Aber so einen grossen Stein!*” — Mire **Hers Léb** ezt felelte: „Nem úgy van az, Rebbe! Eredetileg ez sok apró kő volt, de ezek kezdtek egymással veszekedni: *zajsaj ajmerez olaj jóniách cadik esz rajsaj v'zajsaj ajmerez olaj jóniách* ...

Mit tett az Örökkévaló? Összeforrasztotta és egy követ csinált belőlük. Azért olyan nagy ez a kő!” — Ki tudja, hiszen ez a dolog éppen **Vájécze** szidrában történt. Ez a humor!

A valóság? Ez az elszigetelt incidens nem zavarta meg Egerben a hagyományos felekezeti békét. Sőt, a katolikus papság azóta minden alkalmat megragad, hogy azt mégjobban ápolja és mélyítse. A városi hatóság is mindenkor az egyenlő elbánás elve alapján gyakorolja a törvény és a jog uralmát. Nálunk mindig rend volt, rend van és reméljük — rend lesz!

Hoch Lajos.

Matiszjöhü — és fiai

Az „*Al haniszim*” imában hálát adunk I'tennek a csodáért, a csodatettekért, segítségéért, amelyeket mivel velünk: **Matiszjöhü** „és” fiai idején. Ha keressük a Chanuka igaz tartalmát, akkor evvel felelhetünk: „*Matiszjöhü és fiai*”, mert a legfontosabb mozzanatként kell felfognunk azt az „és” kötőszót (chasmajnoi ü-vónov), amely az apa és fiuk kapcsolatáról szól, arról, hogy a két nemzedék elszakíthatatlan lelki láncolat fűzte egymáshoz.

A chanukai csoda csak úgy válhatott lehetségessé, hogy ott álltak apa és fiúk egysorban és közös erővel felvették a küzdelmet a leigázó görög hatalommal és hódító hellenizmussal. A fiuk nem kerestek új utakat, eszközöket küzdelmükben

és küzdelmük számára, atyjuknak útjai és céljai szentségek gyanánt fűződtek szívükhöz, tudták, hogy *egy* a cél: a **Tóra fenntartása** és ezért voltak képesek minden áldozatra.

Nem politikai küzdelem volt ez, mert ha csak politikai jogok elvesztéséről lett volna szó, akkor könnyen beletörődtek volna. De amikor a hellén uralom a Tóra terén kezdte meg az üldözést, amikor célja volt: „*l'haskichom tajroszecho*” elfelejtetni a Tóra tanításait és „*l'haavivrom méchükké v'zajnecho*” Izráelt elpártolásra bírni a Tóra szabványainak követésétől, akkor nem volt többé lehetőség megalkuvásra, engedelmességre, meggondolásra, hanem meg kellett kezdődnie a nagy harcnak, de amely kétséges lett volna, ha nem lett volna ez a kapocs, amely összefűzte apákat és gyermekeket.

Hatalmas szél, viharzó fergeteg rázta meg akkor a zsidóságot. A hellénizmus fejlődése elérte tetőpontját. Az idegen szellem behatolt Izráel pórusaiba és ott az elpártolás s a kishitűség, a léhaság, a felületesség gyulladásait okozta. Az ifjuság menthetetlenül beleesett volna. És ime támadt egy család, amely élére állt a megújhódásnak.

Igen, a mi fennmaradásunk titka az a körülmény, hogy mindig el lehetett mondani: „Chasmajnoi és fiai”: mindig voltak családok, ahol meg volt a kapocs, amely összefűzte a gyermekeket, a szülőket, a fiatalokat, az öregeket, a nagy, a szent, az örökkévaló cél érdekében. Ha arra törekedünk, hogy ez a kapocs ne szakadjon meg, hogy mindenkor ott legyenek „*vové hoamidim*” ezek a kapcsok fenntartó oszlopainkon az igazi vallásos családokban, akkor értettük csak meg igazán a chanukai mécsesek lángszavát.

Schreiber Sámuel
(Nyiregyháza).

CHANUKA ünnepi ételekhez

100%-OS TISZTA NÖVÉNYZSÍR

1/4 kg-os kocka ára 67 fillér

Ki magyar állampolgár?

Válaszok. Közli: DR. REINER IMRE, az Orthodox Központi Iroda jogtanácsosa

(A budapesti razziaival kapcsolatosan a „Zsidó Ujság”-ban közölt cikkünk nyomán Központi Irodánkhoz érkezett kérdésekre készséggel adtuk meg a levélbeli felvilágosításokat. Néhány olyan választ, amely általánosabb érdeklődésre tarthat számot, kellő tájékozás céljából kivonatoltan itt is leközölünk.)

S. B.-n: Minthogy Ön már 1912-ben Magyarország jelenlegi területén lakott és itt ipart üzött, amely után bizonyos közhatalmú is viselt, 1921. július 26-án már a mai Magyarországon bírt illetőséggel és így annakidején helyes volt a községi főjegyző azon felvilágosítása, amely szerint Ön nem esett optálási kötelezettség alá. Ha tehát az Ön törvényes felmenője (atyja vagy nagatyja) az 1875-1879-ig terjedő 5 évben a régi Magyarországon területén lakott és itt adózott, akkor az ön magyar állampolgársága kétségtelen. Öntől bizonyos nem is azt kívánták, amit ön ír, hogy honosítsa magát, hanem azt, hogy honosságát igazolja. Amennyiben tehát ön valóban arra kapott felszólítást, hogy igazolja leszármazása szerinti állampolgárságát, úgy az erre vonatkozó honossági okiratot az ottani közigazgatási hatóságok útján a belügyminisztériumtól kell kérelmeznie. Ehhez számos okirat szükséges, amelyek között elengedhetetlenül fontos okmány az 1875-1879-i adózásra vonatkozó hatósági tanúsítvány. Ezenkívül mellékelni kell ennek az adózó felmenőjének születési-, házassági- és halotti bizonyítványát. Ha ez az adózó felmenője nem az édesatyja, hanem nagatyja volt, akkor fentieknek kívül az ön atyjának születési, házassági és halotti bizonyítványát, továbbá az ön születési bizonyítványát is csatolni kell. A fenti okiratok azért szükségesek, hogy a hatóságok előtt nyilvánvaló legyen, miszerint ön törvényes leszármazottja annak a felmenőjének, aki 1875—1879 között adózott. Ha már atyja adózott ebben az időben, úgy a nagatyjára vonatkozó okiratok mellékelése fölösleges. Ha a régi születési és halotti tanúsítványok hiányoznak, úgy ez nem képez pótolhatatlan akadályt, mert szükség esetén elegendő ezek helyett olyan bizonylat bemutatása (nemleges bizonyítvány), amely szerint a szü-

letési, illetve halálozási esetek az anyakönyvekben nem fordulnak elő. Az 1875-79-ben adózott felmenő leszármazóinak, tehát atyjának, illetve önnök születési bizonyítványát azonban megkövetelik a törvényes leszármazás igazolása céljából.

Törvénytelen: A polgári házasságkötés 1895. óta kötelező. Mivel az ön szülei 1896-ban csak a zsidó vallástörvények szerint kötöttek házasságot és így ön törvénytelen gyermekként van anyakönyve: állampolgársága anyja állampolgársága után igazodik. Ha édesanyja 1921. július 26-ika előtt Magyarországon területén bírt illetőséggel, úgy ez a jog önt is megillette, hacsak ezen idő előtt saját illetőséget nem szerzett. Amennyiben tehát édesanyja nem a jelenlegi Magyarországon bírt illetőséggel, úgy ön csak az esetben volt mentes az optálási kötelezettség alól, ha még 1921. július 26-ika előtt saját maga szerzett itt illetőséget.

Optálás: Az optálás tulajdonképpen arra szolgál, hogy azok, akik Magyarországon mai területén laktak 1921. július 26-án, de illetőséggel nem itt, hanem elcsatolt területen bírtak: egy éven belül, vagyis 1922. július 25-ig jogosítva voltak kijelenteni, hogy magyar állampolgárságukat kívánják fenntartani. Az ilyen egyéneknek az optálás elmulasztása azzal a vélelemmel járt, hogy nem kívánnak magyarok maradni. Ezek annak az állampolgárai váltak, amely az ő illetőségi helyüket birtokába vette. De sokszor ezek az államok is nehézségeket támasztanak az állampolgárság elismerése tekintetében.

**SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
STERN
SZÜCS
SZALONJÁBAN
ZEREZZE BE**

Szombaton zárva.

**BUDAPEST
DOROTTYA UTCA 9.
TELEFON: 182-351.**

Rendelések, átalakítások, prémezesek, legfinomabb minőség és kivitelben.

Elhagyott: Ön és gyermekei, férje állampolgárságát követik. Ha tehát férje magyar állampolgár volt és külföldi tartózkodása óta teljes 10 év még nem telt el, úgy az ő állampolgársága még fennáll. Ez az önk javára is biztosítja a magyar állampolgárságot. Ha azonban férje minden megszakítás nélkül tíz évnél tovább marad külföldön, akkor ő a magyar állampolgárságát el fogja veszíteni. A törvény ugyan erre az esetre a feleség és kiskorú gyermekek részére a visszahonosítást biztosítja, de nincs kizárva, hogy ezzel kapcsolatosan különféle nehézségek felmerülhetnek. Egyelőre tehát az lenne fontos, hogy férje még a 10 év lejártá előtt — ha ez eddig nem történt meg — akármilyen rövid időre térjen vissza Magyarországra, vagy jelenjék meg a külföldi magyar konzulátuson és nyilatkoztassa ki magyar állampolgárságának fenntartását. Ezzel az önk javára továbbra is biztosítva lenne a magyar állampolgárság.

N. S.: A községi illetőség hallgatólagos megszerzéséhez négy évi helybenlakás és adózás szükséges. Elég, ha csak egyszer is adózott. A törvény a közterhekhez való hozzájárulást kívánja csak meg. Bármilyen közteherviselés — akár egy napi közmunka is — elegendő. Amíg valaki nem szerez saját községi illetőséget: a törvényes gyermek, atyjának; a törvénytelen gyermek, anyjának illetőségét követi.

Illetőség: Ön 1921. július 26-ika előtt négy teljes esztendőn át a mai Magyarországon területén lakott és adózott, tehát lakóhelyén ezzel illetőséget szerzett. Ez önt az optálási kötelezettség alól mentesítette és magyar állampolgárságát enélkül is biztosította.

Kiskorú: Atyja 1901-ben nem szerzett A.-n illetőséget, mert egy évvel oda-költözése után meghalt. Illetőségi helye tehát továbbra is előbbi lakóhelye maradt. Ez pedig a mai Magyarország területén van. Ön akkor mint kiskorú, atyja jogán szintén itteni illetőségű maradt és így 1921-ben optálási kötelezettség alá nem esett, noha már 18 éves elmúlt, akiknek egyébként szintén optálniuk kellett.

A gyöngyösi szombatszegési per tárgyalása az egri törvényszék előtt

A Zsidó Ujság nov. 12-i számában részletesen ismertettük azt a bűnpert, amelyet Jungreis Antal gyöngyösi orth. főrabbi és Herrmann Miksa ottani hitközségi elnök ellen indított egy olyan hitközségi tag, akit kizártak az orth. hitközség kebeléből azért, mert az eddig zárva tartott üzletét szombaton kinyitotta. Közöltük, hogy a kizárás miatt; továbbá azért, mert a templom előcsarnokában levő hirdetési táblán a kizárást a főrabbi és a hitközségi elnök közhírré tette, a kizárt tag nevezettek ellen rágalmazás, illetve becsületsértés miatt az ottani büntető járásbírósnál bünvádi feljelentést tett. Ismertettük az első fokú bírói ítéletet, amely a főrabbit felmentette, ellenben a hitközségi elnököt 200 pengő pénzbüntetésre ítélte, azonban az ítélet végrehajtását felfüggesztette.

Herrmann Miksa hitközségi elnök fellebbezését december 1-én tárgyalta az egri törvényszék. A fellebbezési tanácsban Bardócz Árpád az egri törvényszék elnöke elnököt, az ügy előadója dr. Imrey Lajos törvényszéki bírót volt.

Tekintettel arra, hogy ez a bűnpert azt a nagyhorderejű valláselvi kérdést volt hivatva eldönteni: vajjon rágalmazás, illetve becsületsértést követ-e el az az orthodox hitközségi vezetőség, amely — ott ahol más szervezetű hitközség is fennáll — egy olyan tagot zár ki sorából, aki eddig szombati napon zárva tartotta üzletét, de azt később kinyitotta: dr. Reiner Imre központi irodai jogtanácsos is leutazott Egerbe erre a tárgyalásra. Herrmann Miksa hitközségi elnök felkérésére ennek védőjeként jelent ott meg és a védelmet dr. Heimler Ede kiváló egri ügyvéddel együtt közösen látták el. A főmagánváltót dr. Rosett Miksa ügyvéd képviselte.

A tárgyaláson dr. Reiner Imre is, dr. Heimler Ede is nagy részletességgel tárták a fellebbezési bíróság elé mind az idevonatkozó vallástörvényeket, mind a fennálló joggyakorlatot. A fellebbezési bíróság közel egy óra hosszáig tartó tanácskozás után hozta meg ítéletét, amely helybenhagyta ugyan az

elsőfokú ítéletet, de már rövid szóbeli indokolásában is kiemelte, hogy az elsőfokú ítéletet nem az abban kifejtett indokok alapján hagyja helyben, hanem azért, mert a kifüggesztett hirdetményben a főmagánváltóra vonatkozóan sértő kitételek foglaltak. Így tartalmazta a hirdetmény azt a kitételeket, hogy a kizárt tag nyilvános szombatszegése általános megbotránkozást keltett és még más olyan megjegyzést, amelyek a főmagánváltóra sértőek voltak.

A bírósági ítélet szóbelileg közölt rövid indokolásából is nyilvánvaló tehát, hogy a törvényszék marasztaló ítéletét nem arra alapította, hogy maga a kizárás ténye és annak közhírré tétele jelent becsületsértést; hanem arra, hogy

A Szentély romjai (?)

Az ITA közli a feltűnő hírt: „Most rendkívüli nagyjelentőségű archeológiai leletre bukkantak Palesztinában. Utépítő munkálatok során Jeruzsálem damaszki (ill. nápolyi) kapujának közelében, régi falmaradványokat ástak ki, melyekről megállapították, hogy azok a jeruzsálemi templom falainak romjai. Ezeket a falakat Herodes építtette annakidején a templom-tér körül. Alaposabb vizsgálat után a régiségtudósok megállapították, hogy az épületmaradványok félreismerhetetlenül a palesztinai római korszaknak alkotásai. Az archeológusok azt állítják s ebben a tekintetben Josephus Flavius zsidó történetíró egyik idevágó megállapítására támaszkodnak, hogy a most felfedezett alszerkezet az úgynevezett aszszonytornyok egyikéhez tartozhatott, amelyek a damaszki kapu előtt állottak őrt. Ezt a templomkaput Josephus Flavius kifejezetten, mint „azt a kaput, amely fölött Helena királynő emlékművei állottak” jelöli meg.”

**HEIDEN JENŐ
OPTIKA—FOTÓ**

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

a hirdetménybe vettek be becsületsértő megállapításokat.

Ebből az ítéletből tehát megnyugvást keltően világlik ki, hogy a szombatszegő hitközségi tag — ott ahol más hitközség is fennáll — a kizárás és annak közzététele miatt eredményesen nem indíthat bünvádi eljárást a hitközség főrabbija és annak világi vezetői ellen.

A jövőben arra kell az ilyen esetekben ügyelni, hogy a kizárás közzététele ne tartalmazzon semmi sértő vagy bántó megjegyzést, hanem: pusztán magát a kizárás tényét. Az orthodox hitközségeknek idevonatkozó igen nagy vallási érdekei ebben a bírói ítéletben továbbra is megóvattak.

Régi és új pásztorok

A „Magyar Néprajzi Társaság” legutóbbi ülésén felolvasás hangzott el a pásztorokról. Kiderült, hogy valóságos külön kasztot képviselnek saját erkölcsi felfogással. Így magyarázható a Talmud azon kijelentése, amely szerint a pásztorok nem nagyon aggodalmaskodók, amikor arról van szó, hogy az enyém és tied kérdését saját javukra döntsék el. A felolvasás szerint jótulajdonosságuk a szolidaritás. Ha valaki elhagyja a régi helyét, addig egy másik nem foglalhatja el az állását, amíg engedélyt nem kap elődjétől. Ez lényegében véve a „haszogatás g'vül” tilalma, amelyet különösen a zsidó erkölcsen fejlesztett ki. A rájuk bízott állatok kártíntő gondozása, lelkiismereti kérdés náluk.

Ezt a Tnachban is találjuk. Jechezkel próféta, könyve 34. fejezetében gyönyörű szavakban írja le az igazi pásztor feladatait, aki nyájának minden egyes tagját gondozza, a betegeket gyógyítja, az eltévedteket irányítja. Lapunkból is ismert, hogy Reich Koppel főrabbinak s. c. 1. székfoglaló beszéde annakidején ennek a fejezetnek az alkalmazása volt. A Midras szerint Majse Rabénit akkor választotta ki Isten Izráel vezetőjének, amikor a hűséges pásztor egy a nyájától eltévedt és szomjuságtól eltkkadt gidát ölébe vett és gyengédén visszavitte a nyájához. Omajsz próféta is azt mondja: „A juhok mellől vitt el engem az Örökletű és azt mondotta nekem, menj prófétának”.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

Az Orth. Népasztal

„*Ur'eh vaaszé — nézz és cselekedj*”. Ezt a jelgét ajánlom mindenkinek figyelmébe, amikor szóba kell hozni az „Orth. Zsidó Népasztal” (VII., Wesse-lényi-u. 13.) áldásos tevékenységét, amiről tudomást szerezhetett az egész pesti zsidóság, amidőn a legutóbbi nagy razzia a toloncházba sodort sok ártatlan embert, akiknek meleg étellel való ellátása igazán nagy miczvó volt.

Igen: „nézz és cselekedj”. — Mindenkinél figyelemmel kell kísérni ennek a kimondott humánus intézménynek a munkáját. Immár negyedszázad óta teljesíti szent feladatát. A legszegényebb rétegről gondoskodik, amelynek életfenntartása sokkal nehezebb, mint más szegény emberé, mert orth. rituális ellátást igényel. Nehéz feladat ez. Nem csoda, hogy a 25 évi küzdelem alatt sokan kifáradtak és kidőlték. Ugy érezték, hogy a nagy zsidó nyomorral nem lehet felvenni a harcot. A háztulajdonosnak többször kellett átadni a kulcsot és rendelkezésére bocsátani a helyiségeket. Én is nagy megpróbáltatás idején sodródtam az intézményhez. A világháború idején nagy próbát kellett kiállania. Sok-

ezer menekültet kellett élelmeznie. Hozzáálltunk a gyűjtéshez. A gyűjtés eredményes volt. Megállapíthattuk, hogy ha a zsidó ember keres, akkor könnyű keze van, adományoz, segít.

A világháború bevégeztével beütött a gazdasági válság. És akkor odaállott hitközségünk az intézmény mellé, átgátolta az első nehézségeken és bizonyosságát adta annak, hogy joggal megérdemli a régi nagy k'hillók tradicionális jelzőjét: „*Ir v'ém b'jiszroél — város és anya Izráelben.*”

Tovább vizsgálódva, megelevenednek előttünk a dekonjunktura napjai, a munkanélküliség ijesztő mértékben terjed, a szükségletek egyre nagyobbak, a feladatok egyre súlyosabbak és a társadalmi akciók mind kevesebb és kevesebb eredménnyel járnak. Pergessük tovább az események szalagát. Bekövetkezett a jugoszláv kiutasítás. Idejöttek az áldozataik. Majd pedig megrendülten állottunk a német kiűzetések szerencsétlen áldozatai mellett. És ott van a legszomorubb intézmény, amellyel állandóan összeköttetésben állunk: a budapesti toloncház. Ujabbban a Budapestben állomásozó és orth. kóser kosztra igényt tartó katonákat is a Népasztal látja el. Erre a célra külön szekció alakult a Népasztal kebelében, mely mint „*Katonákat Rituális Élelemmel Ellátó Bizottság*”

Stern fűzőszalon

modern és olcsó. Sip-utca 6. II. em. 1. Lift.
Telefon: 135-460.

**MEINL
KÁVÉ**

működik és kiküldi a kosztot a különböző laktanyákba.

Mi mindenkor azt az elvet vallottuk: „*Kol dichfin jészé v'jéchalj — aki éhes jöjjön hozzánk és egyék*” és hála I'tennek eddig eleget is tettünk kitűzött feladatunknak, akár egyénről, családról vagy tömegről volt szó. Elismeréssel kell adoznunk Binétter Jenő kereskedelmi tanácsos, elnökünknek, aki már éveket ezelőtt nagyszerű céltudatossággal megszervezte a téli akciót, amely azóta a Népasztal fennállásának egyik főpillére. Nagy összeköttetései révén, valamint saját és családja áldozatkészsége útján évről-évre mindent megtesz, hogy a szegény ember télvíz idején meleg ételhez jusson.

Nem kell bővebben részletezni, hogy most tetőpontra hágott az inségesek száma, mindig szaporodnak, akiknek adni kell s csökken azok száma, akik adni tudnak. Éppen ezért ismétéljük a Tóra szavát: „*ur'eh vaaszé — nézz és cselekedj.*” Mindenki nézze a mai viszonyokat, nézze a mi munkánkat és viselkedjék, kapcsolódjék be munkánkba, támogasson bennünket, hogy megvalósíthassuk a régi szót: „*Aki éhezik, jöjjön és lakjék jól nálunk.*”

Weisz Mór a Népasztal alelnöke

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondulálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

Chanukai történet...

... Chájim Léb foltozó szabó egy óriási erdőkel övezett sárfészes lengyel faluban tengette életét. Családját köznapokon főleg bitochajnnal, I'tenbe vetett bizalommal táplálta... De azért nem zúgolódott, mert mindennap közelebb érezvén a Saboszt, boldognak érezte magát, ha nem is volt része földi javakban.

Kora reggeltől késő estig megfeszített munkával készítette a daróc halinából a muzikusoknak nadrágot, de azért gyakran megesegett, hogy szemefényének, Dovedlijének, aki már chümezt tanult, adta oda a saját vacsoráját képező pár sült krumplit és ő éhesen dolgozott tovább.

Egész héten Chájim Léb a „Somré-Bajker” (koránkelők egyesületének) egyik legszorgalmasabb tagja volt. Már hajnali 3 órakor taposta ez a hatalmas természetű, tagbaszakadt ember a bokáig érő sarat, hogy minél hamarabb foglalja el megszokott helyét a nagy kemence mellett, hol zavartalanul mondhatott thillimet. Szívét kiöntötte a jó I'ten előtt,

hogy fiából híres rabbi váljék. Pénteken reggel amidőn a thillim azon szakaszához ért, hogy „*Benedd bizom, jó I'tenem*”, örömtől ujjongó hangon köszöntötte a Mindenhatónak végtelen kegyelmét, hogy a Sabosz szükségleteit már pénteken reggel megadta neki.

Igy teltek, multak a szürke köznapokat felváltó boldog Saboszok. Felesége Gitl, az éhes chájim mintaképe, minden Sabosra átvarázsolta agyagpadlós lakását, az elégedettség, boldogság és derű kastélyává. Rend, tisztaság, hófehér abrosz és ragyogó gyertyatartók... Z'miresz-hálaének után Dovedlija már hozta a chümezt, hogy apjával szemléltesse a heti haladását.

Az 1849-ik év, szabónk életében nagy fordulatot hozott. Falujának legényeit 80 százalékban a Magyarország felé induló hadseregbe sorozták. Nehéz idők ke-rekedtek Chájim Léb föl. Egész nyáron egy nadrágot sem adott el. Azonban ez sem bírta bitochajnját megrendíteni. De midőn a télre gondolt, szívét heves fáj-

dalom fogta el, se fa, se munka, se pénz, mi lesz Dovedlijével, hogy megy chéderbe, mikor lyukas eszímája síncs. Kétségbeesésében elszaladt a Rebbehez tanácsot kérni és Szükségtől utáni nap a Rebbe által megerősített bitochajnjával útnak indult. Nehéz szívvel búcsúzott el övétől és amikor kifizia lakkeszimat kért tőle, melyben télen chéderbe járhatson, könnyes-cseppek hullottak szeméből. Esős, viharos időben indult el a süppedékes, agyagos dűlő-úton Vilnába, munkát keresni.

Vilnában éjt nappallá téve dolgozott, mindig szeme előtt lebegett az a boldog perc, midőn viszontlátja övét, mind-egyiknek átnyujtva a magával hozott ajándékot, szemefényének a lokkoszított. Hősünk véres verejtékkel összekuporgott hatvan rubellel közvetlenül Chanuka előtt indult útnak hazafelé. Amint boldogan közeledett otthonához, fel se véve a havas esőt, csontig ható fagyos szelet, ábrándozásából egy durva hang riasztotta fel. Egy környékbeli elzúllott kovácskörmeztér intézte hozzá a kérdést:

— Zsidó, honnan, hová?

Mire tanít a Chanuka és a hetiszakas

Chanuka szombatján „*Mikéc'z*” szakaszát olvassuk. Az első szavakra a Midras Tanchúme a következő megjegyzést fűzi: „*Amíg a jéczer horá, a rossz hajlam uralkodik a világban, homály és sötétség honol benne, de mihelyest ez levan győzve, világosság és öröm jár nyomában.*”

Mélyedjünk bele a Midras e megjegyzésének szellemébe. Nincs szivettepőbb a vallásosság szempontjából, mint embert látni akit ártatlanul üldöznek, vagy népet, melyet ok nélkül elnyomnak. Ilyen esetben önkéntelenül azt kérdezik az emberek, hogy ugyan miért kell ezeknek szenvedniük, hol van a jó I'ten, hol van az igazság? Ilyenkor néha pillanatilag zavarba jövünk, s nem tudunk válaszolni. Csak miután elmúlt az elnyomatás ideje és a szabadság korszaka felvillan, lassan elenyészik a homály és világosság támad körülöttünk és örvendezünk, hogy I'ten jósága győzött a

GABELLAJEGYEK kiváló, pontos, megbízható, fűzet- és sorszámozással, 14-féle színű papíron, százlapos tömböke fűzve; **HÉBER ESKÜVŐI MEGHIVÓK**, úgyszintén bármiféle magyar, német vagy héber nyomtatványok izléses kivitelben, a legolcsóbb árban készülnek: **SCHWARZ LIPÓT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, KUNSZENTMIKLÓSON.** Mintákkal és árajánlattal készséggel szolgálok.

rossz felett, akkor annál intenzívebben bíznunk hitünkben. Ezeket a momentumokat tárja szemünk elé e hetiszakas. Kit nem érint bántóan az, hogy az ártatlan és jámbor Jajszéfet testvérei oly kegyetlenül elárulják. Milyen nagy tömege a szerencsétlenségnek és szenvedésnek! Hol van a jó I'ten és hol marad az Ő igazságossága, jósága? — kérdezzük, hiába keressük a kérdésre a feleletet. Csak miután olvassuk „*vajhi mikéc'z*”, hogy a szenvedésnek, a bajnak vége szakadt, hogy József a fogságból kiszabadult és magas polcra került, megkaptuk minden kérdéstünkre a feleletet és a sötétség kezd oszladozni. Ezután átlátjuk a valóságot, hogy *Jajszéf üldözöttese eszköz vala későbbi nagyságának és méltóságának elérésére.* Ha el nem adták volna őt testvérei, nem jött volna el Egyiptomba és nem emelkedett volna oly magasra. Tanítás ez minden ember számára, amely azt hirdeti, hogy I'ten műveit és útjait nem szabad emberi mértékkel mérni, mert a mi útjaink nem az ő útjai. Ami ma mint szerencsétlenség tünik elő, az holnap nagy szerencsének mutatkozhatik.

És a Chanuka története sem tanít másra mint József. A szíriai király Antióchus és az ő népe Izráelt elnyomással és üldözéssel akarták arra kényszeríteni, hogy feladja vallását és tagadja le I'tenét, de ez épen az ellenkezőjét hozta létre, a legnagyobb áldozatkészséget és elragadtatást I'tenért és az Ő szent Tanáért. Persze amíg Antióchus és a szí-

riaiak dúltak és kegyetlenkedtek, azt kérdezte a világ csodálattal, hol van a jó I'ten és az Ő igazságossága? Csak miután a Makkabeus család felemelkedett és ellenségeit legyűrte: „*fény és öröm töltötte be a világot*”, a zsidóság világát.

Sajna, mennyi *jéczer horá* uralkodik most is a világban, mennyi könny az arcokon, mennyi sóhaj a szivekben, mennyi hazugság, önkény, alattomoság, erénytelenség uralja a világot! És ha néha feleszmélünk letargiánkából és feljajdulással fenyeget bennünket a kérdés: Óh, I'tenem, miért van ez minden így, miért nem számolsz le a gyűlölettel, — csitítón száll fel szívünkben a bölcs szava: „*Várj míg vége lesz a gyűlöletnek és vérontásnak, majd meglátod, hogy volt célja, volt foganatja.*”

Ne hagyjuk magunkat tévútra vezetni. Sem az édesgetés, sem a gyűlölet nem legyen képes bennünket eltántorítani a Mindenhatóba vetett bizodalunktól!

Dr. Reich Sándor gyermekorvos.

Orth. kóser házikoszt

házhöz szállítva Mandel, Garai-tér 17
Telefon 145-077. (A már rég elismert
hévizi Mandel vendéglő.)

A karcuság tülka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

— *Vilnából! Már két hónapja nem voltam otthon, munkáért voltam, mert otthon éhen lehet halni.*

— *No, mássz ide fel, helyet szorítok a nyeregben, hamar otthon leszel, hamarabb meglátod szeretettidet.*

Chájim Léb ügyetlenül felmászott, elhelyezkedni nem tudott, se ülve, se állva; de nem törődött a kényelmetlenséggel, csak hogy hamarabb otthon lehessen. Elindulásuk után a kozák mindjárt pénzre terelte a beszédét.

— *Minek tőri magát pénz után a zsidó, mikor sem nem iszik, sem nem kártyázik, szenvedélyei nincsenek — mondta. Zsugoriságból gyűjtik csak a zsidók a pénzt...*

Ezen szavaknál a kozák fegyvert fogott rá.

— *Ide a pénzzel, zsidó!*

Chájim Léb könyörögni kezdett.

— *Siess zsidó, nincs időm, egy-kettő...*

Chájim Léb részkető kézzel, könnyes szemmel, vérző szívvel kezdte kihámozni több zacskóból a 60 rubelt. Közben fo-hászzkodott a jó I'tenhez és fülébe cseng-

tek a Rebbe-től hallott szavak: „*Nem jönnek szegyenbe a Benned bizók*”. Egy pillanatig átvillant az agyán a lehetetlen gondolat, ellentálni; hiszen óriási erejű ember lévén tenyerével szétroppantja a kozákat, de fegyverrel szembeszállni, öngyilkosság! Mi volt mit tennie, sírva oda adta a nehezen szerzett pénzt.

Amikor azután a kozák tovább akart iramodni, Chájim Lébnek mentő ötlete támadt. Könyörögni kezdett:

— *Ha már pénzemet elszedted — szólt a kozákhöz — legalább családí életemet ne duld fel! Feleségem ugyanis meg lesz győződve, hogy legalább is elkártyáztam, vagy elvesztettem a pénzemet. Tehát levetem a kabátom, löjded keresztül, hogy családom előtt igazolva legyen, hogy kifosztottak!*

— *Ha csak ez a kérelmed, ezt teljesítem.*

Mikor a kozák már három golyót kiüldött az ócska ruhába, Chájim Léb kérte, hogy még néhány golyót erresszen kabátjába, hogy felesége teljesen meglegyen győződve.

— *Már csak egy golyóm van, de még ezt is kabátodnak ajándékozom.*

Az utolsó golyó elsütése után, mint egy párdue vetette magát szabónk a kozákra, akit óriási tenyerével harc képtelenné tett, pénzt visszavette, a lóra ült, haza gallopirozott.

Sabosz Chanuka előestéjének napján érkezett haza, az egész család lelkesedett az örömtől és boldogságtól. És miután a lovat átadta a hatóságnak, folytón ismételtette a zsoltárverset: „*Nem jutnak szegyenbe, akik Benned biznak*”. És estefelé mély áhitattal rebesgette a régi nagy csodákra emlékeztető chanukamécsek meggyújtásánál a fohászt: „*Áldott légy Örökkévaló... aki csodákat mivelt őseinkkel, azokban a napokban, ebben az időben*”, amit ő magára gondolva így is értelmezett: „*azokban a napokban — és ebben az időben*”. És elképzelhető milyen Sabosz Chanukát várta az elő Gítl, a gyengéd hitves! Ezen a napon Chájim Léb és családja voltak a község legboldogabb emberei!

Weinberger Emánuel.

Alexander Vilmos: A szentföldi események

(Saját tudósítónktól.) Jeruzsálem, nov. 30. (Légi postán érkezett.) A nov. 14-i véres vasárnapi eseményekről nagyjában beszámolt a Zsidó Ujság mult száma.

Az első eseményeknek szemtanuja voltam, lakásom erkélyéről szemléltem amint a harc lefolyt egy épülő ház telkén, a „Mea Searim” városrész és a „Bész Jiszroél” sechuna közti nagy téren, ahol nagy épületkomplex épül. 50—60 munkás dolgozik, köztük több zsidó is. Reggel 7 órakor 5 revolverlövés dördült el: egy arab meghalt, egy másik megsebesült. Pár perc múlva az arab munkások megtámadták a zsidókat és közepre zúdítottak az arrafelé járó-kelőkre: 5 zsidó megsebesült. Egy zsidó munkást aki a tetőn dolgozott, ledobták, belehalt sebeibe. Borzasztó látvány volt az erkélyről, mint az arabok súlyos köveket dobáltak a zsidókra.

Jehuda Spenov 24 éves zsidó villany-szerelő elindult társaival Jeruzsálemből a tel-amali gazdaság felé. A talmudból ismert Bész Seon helység közelében elvált társaitól. Alig pár percre rá lövés eldördülését hallották társai, akik azonban nem vetettek ügyet a dolognak, mivel ez itt megszokott már. Ez a golyó azonban éppen Spenov szívének szőtt és rögtön meghalt. Egy arra induló zsidó kocsi ráakadt a holttestre és Tel Amalba vitte.

Azóta javult ugyan a helyzet, de még mindig nem tisztult. Még mindig előfordulnak bombamerényletek a jeruzsálemi óvárosban, amelyek azonban véletlenül nem okoztak kárt. Három merénylőt elfogtak, akik fölött a katonai törvényszék ítélik.

Szombat reggel Haifában végrehajtották a katonai törvényszék által hozott halálos ítéletet Farham Saidi sejk arab terrorista vezér ellen, akit Jenin mellett fogtak el az angol hatóságok. A kivégzés miatt Jeruzsálemben, Haifában, Hebronban és Nabluszban újabb nyugtalanságok voltak. Damaszkuszban szétrombolták az angol követség épületét. Irákban és Je-

menben ugyancsak nagy a felzúdulás. A sajtó élesen támadja az angolokat és az angol konzulátusok épületei előtt több városban tüntetések voltak.

Tizenöt terrorista tegnap megtámadott Nazaret mellett egy társas gépkocsit, amelyben zsidó munkások ültek. Egy zsidó munkás megsebesült. A terroristák egy angol rendőrautót is megtámadtak. Egy angol rendőr meghalt. Az angol hatóságok tizezer font vérdíjat tűztek ki Fauri Edin arab terrorista vezér fejére, aki a terroristák ellenállásának főirányítója.

Mi történt Bereznán?

Nov. 5-i számunkban foglalkoztunk az esettel, melyhez most a köv. autentikus jelentést kaptuk: „A hitközség élére tavasszal vallástalan elemek kerültek, akik a főt, főrabbi nemes intencióit állandóan kontrakarizáltak: a mézárszékben masgich nélkül árusították a húst, ami által számos vallási rendellenesség fordult elő, sőt azt is elkövezték, hogy Sovüajsz ünnepén kimértek; a mikvo szinte használhatatlan állapotban lévő, hiába szólította fel a főrabbi a vezetőséget a rituális fürdő rendbehozatalára, nem történt meg s végül a hatóság kénytelen volt bezárni. A harmadik ok volt végül az, amit a „Zs. U.” a jelzett számában hozott, hogy a hitk. vezetőség alaptalanul követelt a régebbi pénztárostól 500 Kc-t, mire utóbbi dintairóhoz akart menni, de a vallástalan előjáróság világi bíróság elé vitte a dolgot. Mindezért vont a főrabbi köteleességszerűen, a s'chitót ezen előjáróság égisze alól, de nem ő szedi a gabellát (mint ahogyan azt az ungvári „Zsidó Néplap” nyomán megirtuk — Szerk.), hanem a hitk. gabe. Az ungvári orth. közp. iroda kezébe vette az ügy likvidálását, mely a Sülehon Örűch szellemében nem lehet más, mint ezen hitk. előjáróság eltávolítása.”

ÉVTIZEDEK ÓTA LEGJOBBAN BEVÁLT

a RASOL borotválópor

RASOL VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Telefon: 119-564.

Valódi ezüst menórák
dús választékban már 24 pengőtől

Különlegességek modern stílusú menórákban.
Heiden Leó

ékszerészné!

Saját üzem. Szombatón zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

A chanukamécs fényénél

Pozsony-Bratislava, nov. 30. Az idő soha meg nem álló kerekén ismét elrepült egy év. Újból üdvözölnek bennünket a kigyulló kis chanukai lángocskák és e lángok nyomán újjáéled bennünk a remény, a hit. E lángocskák egy nagy és kemény harc győzelméről mesélnek. Egy harc, melyben lelkünket, valónkat, alkotó- és életető erőforrásunkat akarták megsemmisíteni. De győztünk. Mert győznünk kellett. Az eszme, a hit és I'ten győzelme vala ez, az emberi eretnesség és pogányság ellen.

És mesélnek a lángok... Azokat szemlélve elmerengünk a zsidó történelem lapjaiba. És azt látjuk, hogy a zsidóság nem a nyers erőben avagy a fegyverek forgatásában tölti be hivatását. Izrael egy fennkölt ideál, egy kifinomult eszme szolgálataiban, a szent Tan hirdetésében véli misszióját, magasabb küldetését. A hit, a Tóra az ő fegyvere, az ő védőpajzsa. Emellett tört lándzsát és evvel kell, hogy vívja ki a győzelem babérkoszorúját. A makkabeusoknak elenyészen keves volt a létszámuk, semhogy testi erejükben bizhattak volna, de az eszme, a meggyőződés, a hit melyért harcba bocsátkoztak, leend az ő fegyverük.

Mi is ebben a vészforgatagos, viharokkal terhes, kedélyünkre súlyosan ránehezedő időnkben, a kiszámíthatatlan jövőbe merengett tekintettel kérdezzük: merről jó segítségünk? És ime itt lobognak előttünk eme kis chanuka-lángok, melyek vigasztalni, tanítani akarnak bennünket, új hitet, kitaró reményt öntenek belénk.

Egy kis világosságot kell lelkünkben fellobbantani, egy kis fényt, mely csak a Tóra reflektorfénye lehet. A Tóra a mi egyedüli mentőcsónakunk mellyel kivezethetünk az élet e hullámos tengeréből. A Tóra világosságát jelképező chanukamécs fényében fellobogó bizodalunk hitünkben, nyújthat csak égi derűt a zsidólélek templomának.

Citron Sándor (Hajdudorog.)

ארתה' כשר

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrássy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

Hol vannak a „galiciánerek“?

E lapok hasábjain már többször szó esett az erre illetékes hatóság, az „Idegeneket Ellenőrző Országos Hivatal” megállapításáról, hogy a galíciai beszivárgás már évek óta megszűnt. Ez a legilletékesebb megállapítás azonban nem képezett akadályt annak, hogy az antiszemita a „galiciánerek beözönlésének veszedelmével” ne izgassanak. Ez az izgatás sajnos hitelre talált a legfelsőbb hatóságoknál is, ez szülte a november 7-i budapesti hajnali razzia, s amit azóta egyes vidékeken nagy ügybuzgalommal folytatnak.

A nagy port felvert fővárosi razzia alkalmával a miniszter kijelentette, hogy az eredménnyel meg van elégedve. Ezt csak úgy érthetjük, hogy meglehetünk elégedve az eredménnyel, amely a fentebb említett illetékes idegenellenőrzési szerv megállapítását igazolja, miszerint: galíciai beszivárgás nincs.

Ilyen szempontból tekintve, meglehetünk elégedve a mult héten az ország északkeleti periferiáin lefolytatott razzia eredményével is. Erről a széleskörű razziairól a köv. mátészalkai tudósításunk számol be:

„Nagyecsed, Tiborszállás, Fehérgyarmat, Nagydobos, Vitka, Hodász, Ópályi stb. stb. helységek nemcsak a vasúti menetrendnek egymás közelében fekvő állomásai, hanem a multheti razzia stációi. A razziaik általában kiméletes le-

folyasuak voltak. Nagyecsedben azonban különös dolog történt. A vasutnál krumpolit raktározta, több munkás el volt foglaltva a munkával. Megjelentek az igazgató közvegek. A munkások viszonyaira nem voltak kíváncsiak, még pro forma sem kérdezték a rakodókat, milyen állampolgárok, ellenben a zsidó munkaadókat magukkal vitték a községbe igazoltatásra. Meg kell említeni, hogy a 100 tagú ópályi jesiva vezetősége dicséretben részesült a razziazó közvegek részéről, mivel minden egyes növendék el volt látva megfelelő igazolvánnyal. Egyébiránt

a Felső-Szabolesban, Szatmárban, Beregben rendezett monstre-razzia eredménye is teljesen negatív volt,

bárha házról-házra folyt az igazoltatás. Sőt, tízéves kis chéder-gyerekeket is igazoltattak, ill. érdeklődtek édesatyjuk hovattartozandósága felől.”

Ismételjük: meg vagyunk elégedve a razziaik eredményével, amiáltal a legfelsőbb hatóságaink végül mégis csak az erre illetékes sajtó ellenőrző szervüknek fognak hitelt adni, a féktelen antiszemita izgatók galíciai veszedelmet hangzóztató hazugságaival szemben és a jövőben megkímélik az ország izraelita vallásu polgárságát az immár — többszörösen belgazolt — fölösleges zaklatásoktól. Elvégre az nem lehet tartós állapot, hogy mindenkinek úgy kelljen felszerelve lennie, hogy esetleg bármilyen percben mint gyanus embert vonják kérdőre.

Egyébként örvendetesen ezt a tendenciát látjuk megnyilvánulni a szombat-helyi hatóságok részéről. Szombathelyről ugyanis a következőket jelentik:

Vasvármegye törvényhatósága hétfőn közgyűlést tartott Szombathelyen. Az alispáni jelentés tárgyalásánál izgalmas vita támadt. Márkus László, a szombat-helyi nyilaskeresztesek egyik vezetője szenvedélyes hangon követelte, hogy Szombathelyen is rendezzenek idegenellenőrzési razzia, mert „a galiciánerek gettót csinálnak Szombathelyből.”

Az indítványt éleshangú vita követte. Dr. Heimler Ernő törvényhatósági bizottsági tag tiltakozott az ellen, hogy ezt a kérdést politikai célzattal kezeljék. Hivatkozott arra, hogy a mult évben három hónapon át folyt razzia Szombathelyen és akkor a magyar állampolgárság szempontjából egy ember ellen sem merült fel kifogas.

Dr. Horváth Kálmán alispán válaszolt ezután a felszólalásra:

— A razziaik rendezése — mondotta — rendészeti feladat. Nem engedem, hogy ebből politikát csináljanak. Igaz, hogy a bócheriskola Szombathelyen való letelepülése óta erősen megnőtt azok száma, akiket a köztudat „galiciánerek” néven foglal össze, de nem engedheti meg, hogy úgy állítsák be a kérdést, mintha Szombathelyen zsidóüldözés lett volna, lenne, vagy készülné. Felősségem teljes tudatában jelentem ki, hogy ebben a vármegyében a hazafias zsidók ugyanolyan elbánásban részesülnek, mint a keresztények. Tudatosan kerültem alispáni jelentésemben ezeket a kérdéseket, amelyeknek tárgyalására ebben a vármegyében nincs szükség.

Több bizottsági tag élesen tiltakozott Márkus felszólalása ellen, mások pedig részletesebb magyarázatot kívántak. Végül Ostfy Lajos főispán a következőket mondotta:

— A mult évben valóban szigorú vizsgálat volt Szombathelyen és annak során igazoltattak minden olyan gyanus embert, akinek jelenléte állambiztonsági szempontból aggodalmat keltett. Mindössze hat ilyen embert találtak, ezeket azután ki is utasították. Az ellenőrzést a zsidó hitközség elnökségének bevonásával folytatták le, nehogy ellenséges indulttal vádolhassák meg az eljáró hatóságokat. Vas megyében nem volt szükség ilyen kérdések törvényhatósági tárgyalására, a jövőben sem lesz arra szükség, mert ebben a vármegyében nem tűrjük el, hogy erőszakkal, a törvény és jog keretein túlhaladva, bárkit is bántalmazzanak vagy üldözzenek.

EISLER TESTVÉREK orth. כשר füstölt-
hus-, szalámi- és kolbászarüzeme Vác.

ajánlja elsőrendű gyártmányait. Üzemük főt. Silberstein Dávid főrabbi úr feltételei alatt áll. Tegyen próbarendelést. Győződjön meg az áru jóminőségéről.

Kater Árpád szücszmester

bunda-, róka- és szőmeárral ellismerten jutányosak!

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON: 112-084

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király utca 28.

Telefon 125-084

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Orth. kóser sajt, vaj, idei juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Csermely Gyula: **Amióta a világ áll...**

Alistál: tekintélyes hitközség volt még 65—70 évvel ezelőtt, ma már jelentéktelen, mert az emberek mind Szerdahelyre költöztek, ahol jobb megélhetési lehetősége kínálkozott.

Nos, hetven évvel ezelőtt még számottevő hitközség volt Alistál; volt temploma, rabbija s a többije; sok nevezetessége is volt a szent hitközségnek, de legnagyobb nevezetessége kétségen kívül Steinbergerné asszony volt, akit a parasztoi Boronánának híttak — kitudódik mindjárt, hogy miért — a zsidók pedig röviden: Múme Rézl-nek szólították, ha vele dolguk volt.

Múme Rézl „sádchénestín”, házasságközvetítő asszonyság volt, ezért mondták Boronánának a parasztoi, mert egyszerűen összehozta a párokat, nevezetessége pedig az volt, hogy kevésbé anyagi haszonért, inkább lelkesedésből foglalkozott sádchénesszal. Hogy azért nem utasította vissza, ha úgy a völegény családja részéről, mint a menyasszony hozzátartozóitól bizonyos jutalomban részesült, az nem von le érdemeiről semmit.

Chalhámajéd Szüksézkor Múme Rézl Pozsonyban volt, ahol végigjárta rokonait: hogy vagytok? Egyik távoli rokona, özvegy Grószné, nagy sopánkodással fogadta, mondván:

— Hát hogy legyünk drágaságom? Fájdalom, sehogysem vagyunk. Egyetlen fiam, az I'ten tartsa meg, már a nyáron lett „zu Gutn” huszonöt éves; a jesiván csodákat beszélnek a fiuról és...

— No, mit és... és...?
— ...és még mindig nem kapott rabbónest. (rabbiállást). Mert jól tudja, drágaságom, hogy ez hogy van. Ha meghal valahol egy Róv (rabbi), a fiát választják meg helyébe, s ha nincs fia, csak lánya van, a veje kerül a helyére.

Ebben a pillanatban a zseniális Múme Rézl már kész is volt a maga nagyszerű tervével, mely kettős célt volt hivatva hogy szolgáljon. Megnyugtatta Grósznét és azt mondta:

— Csak sohse sopánkodjék, édesem. Ha a Legfelsőbb is úgy akarja, a maga fia már most Chanukára rabbónest kap.

— Hol, hol? — kérdezte Grószné.
— Hát hol? Nálunk Alistálon, édesem. Az öreg Róv, I'ten nyugosztalja.

meghalt és se fia, se férjes lánya nem maradt. A maga fia lesz az alistáli rabbi és mondom, már most Chanukára, édesem.

— Ómén — mondta jámborul Grószné. Múme Rézl erre hazautazott, megvárta, hogy elmuljon az ünnep és csak a Sábboz Berésisz követő vasárnapon látogatta meg a rasekóit, akinek édes szép eladó lánya volt. És nem ok nélkül ment hozzá éppen Sábboz Berésisz után való vasárnap, mert a rasekól Szimchasz-Tajrókor chószon maftir volt és Sábboz Berésiszkor nagy traktát csapott a házánál, tehát az utána való napon is nagyon jókedvű volt.

— No, mi jót hozott, Múme Rézl? — kérdezte barátságosan az elnök úr.

— Nézzé, drága prézus úr — kezdte Múme Rézl a beszédjét — „amióta a világ áll” még nem mult el Sábboz Chanuka itt a kileben, hogy mace sábesz kajdes ne lett volna itt valahol eljegyzés. Tavaly a chevragábe fia Reb Binjumen Zév Léderer lányával, tavalyelőtt Reb Náftóle Grün lánya a szerdahelyi tüveköl fiával, most három és négy éve...

Itt megakadt a bőbeszédű asszonyság; az „amióta a világ áll” szóval mégis elvetette a sulykot. De az elnök úr ezen nem akadt fenn; mosolyogva kérdezte:

— Mennyiben tartozik ez rám, Múme Rézl?

Múme Rézl bizalmaskodva nevetett.
— „Efsen” magának nincs szép eladó lánya, akit chüpe alá szeretne vezetni? Van egy nagyszerű pártim a részére.

Goldhammer elnök úr sejtette, hogy az asszonyság látogatása ennek szól és első szava Múme Rézlhez ez volt:

— Még nem kérdezem az illető nevét, csak arra kérek választ, vajjon *jichesz-e*?

Itt álljunk meg egy pillanatra: vajjon *jichesz-e*? Ez a kérdés élénk világot vet a régiekre. És tegyük hozzá: gyönyörű világot. Egy gazdag bankigazgató fia, ha csak pénze van, még korántsem „*jichesz*” a zsidók szemében, ahogy még nem *jichesz* csupán azért egy fiu, ha az édesatyja mondjuk kormányfőtanácsos. *Jichesz* az, akinek felmenői sorában a zsidó tudományok hírességei, elismert nagyjai vannak. Akinek atyja vagy

nagyatyja rabbi vagy dájen vagy egy híressé vált műnek a szerzője volt, az *jichesz*. És minden jó zsidó apa szerencsésének tartotta, ha leányát egy *jichesz*hez adhatta.

A rasekól első kérdése tehát nem az volt, van-e vagyona, jó üzlete a fiunak, hanem azt kérdezte legelőbb is, vajjon *jichesz-e*?

— De még micsoda *jichesz*! — felelte Rézl néni lelkesen. Atyja a pozsonyi Brill-Sülnek maggidja (hitzónoka) volt, atyai nagyatyja dájen volt Malackán, anyai nagyatyja pedig, Reb Jiszoschor Beer Mikulás, a világhírű „Mincho Óni” mű szerzője és Liptószentmiklóson rabbi volt.

A második kérdés, mely Reb Ávrómot, az elnököt, leginkább érdekelte, az volt, vajjon vallásos-e az illető? Nevére még mindig nem volt kíváncsi. Rézl néni lelkesedésébe most a humorosság néhány mézcseppje keveredett. Szertelenkedve felelte:

— Hogy vallásos-e? Mit mondjak magának, roshákólebn? Egy egész „Sajm-ré-dász chevre” együttvéve nem olyan vallásos, mint az a fiu.

Reb Ávróm nagyon meglepődötten bólintott. *Jichesz* is, vallásos is, rendben van. Harmadik kérdése pedig az volt: — *Kenn er lermen?*

Ha magyarul írnám le ezt a kérdést „tud-e tanulni” az a fiu? akkor elvesztené a maga sajátos zamatját, de félig németül, félig jiddis nyelven leírva, rajta marad az őseredetiség himpora.

— *Éb er lermen kenn*, Reb Ávrómlébn? — felelte kérdéssel az asszony.

— A pozsonyi Rebbe, a Kszáv Szajfer, I'ten tartsa meg, azt mondja, hogy olyan bócherja még nem volt. Már hitták is Köpcesnybe rabbinak, gazdag lányt is ígértek neki asszonyul, de ő visszautasította a meghívást, mert „wie in Peerek steht”, nem akart olyan helyre menni lakni, ahol nem buzog a Tóra szent forrása. Köpcesnyben egyetlen ben tajre sincs.

— Annál több van itt Alistálon! — kiáltott fel nagy örömmel az elnök úr. És most már megmondhatja, Múme Rézl, hogy hívják azt a pozsonyi bóchert?

— Már merénüja is van, a Kszáv Szajfertől kapta és ez nagy szó — vezette be Múme Rézl a választ és csak azután felelt a kérdésre: — Reb Lipmen Grósz maggid, I'ten nyugosztalja, volt az atyja, őt magát meg a szentmiklósi után, Jiszoschor Beernek hívják.

— Jiszoschor Beer Grósz, hiszen azt ismerem! — kiáltott fel másodszer is a rasekól. Fiam együtt tanult vele, onnan ismerem. Nos, édes Múme Rézl, Alistálnak mindenképpen nyereség lesz, ha ide kapjuk Róvnak azt a Grósz fiut, a többiről pedig egyelőre egy szót sem.

CHANUKA estélyei

alkalmából:

REBENWURZL

felvágottak,
szendvicsek
és virstli-árak
nélkülözhetetlenek

Rebenwurzl rt.

orth. כשר szalámi-
konzervárugyár
VII., Kazinczy-u. 41.
Telefon: 144 945.

Üzletek:

VI., Laudon-uca 3.
(Telefon: 125-051)
VII., Károly-köruti üzletház
(Telefon: 335-700)
VII., Wesselényi-uca 18.
VII., Thököly-ut 3.
IX., Ferenc-körut 32.

A talmudtörői oktatás kérdése

A talmud-törői oktatás felette fontos problémájának tárgyalása évek óta ugyancsak állandó témája a „Zsidó Ujság”-nak. A komoly vélemények gazdag változata látott már napvilágot ezeken a hasábon és méltán mondhatjuk: „*mikol m'lamdáj hiszkálti*”, minden egyes hozzászólás egy-egy értékes gondolatot, eszmét vetett fel s ha az arra illetékesek egyet-mást magukéva tesznek azokból, már nem volt hiábavaló ez a kétségtelenül termékeny eszmecsere.

A különböző hozzászólók olyan tiszteltreméltó tradicionális és célszerűségi okokkal támogatják véleményeiket, hogy egy lelkiismeretes vezető bizony nehezen fogja tudni lekötöni magát az egyik, vagy a másik módszer mellé, lévén mindkét véleménynek részben igaza.

Egy egységes tanterv vagy módszer kialakulása nálunk ugyanis majdnem a lehetetlenségek közé tartozik. Ha reb Zise melamed az a) módszer szerint tanít, reb Icik melamed bizonyára a b) módszert fogja magáévá tenni. Egységes felsőbb irányítás pedig szintén elképzelhetetlen, mert erre illetékes országos szervünk — sajnos — nincsen.

Bizonyára érdekelni fogja a *Zsidó Ujság* olvasóit, miként vélekedik erről a kérdéssel például a híres *Ajl'la'isz Efrájim* az „Amüd és sés” című művében.

— *Felhívom a figyelmet — írja — a korunkbeli tóratanulásra, amely nagyon rozoga alapokon áll. A tanítási rendszerben semmi szabály, semmi alaposág. A gyermek még nem tudja megkülönböztetni a jót a rossztól, a szépet a ruttól, máris odaadják egy melamedhez, aki egy néhány mondatot tanul vele „Brésisz”-ből, a következő héten „Najach”-ból s így tovább és nem tanul vele mást, mint a szavak lefordítását, de nem a mondatok értelmét és az események összefüggését. Még ha esetleg végig is tanulja az egész szódrát, az összefüggésre, az események sorozatára nem fektetnek súlyt. Alig-alig „halad” ebben a rendszerben, máris misnára és talmudra fogják a gyermeket, akinek még fogalma sincs I'ten abszolút egységéről, I'tenfélelemről, I'tenszeretetről s így a végén az eredmény nem más, minthogy a gyermek megtanul néhány száz héber szót más nyelvre fordítani. Sok esetben a szülők hiúsága is hozzájárul ehhez a helytelen tanítási rendszerhez. Büszkén meséli el az önmagát ámitó, félrevezető szülő, hogy az ő 5—6 éves fiacskája bizony már gemorót tanul, sőt már „pülül”-t is ért.*

Igy írt egy elismert nagy tudós, a „*Klé jókor*” híres szerzője több mint 300 évvel ezelőtt.

Abrahám Márton

(Kecksemét)

Aktuális értesítés! Nagyságos Asszonyság!

Selymeket, szöveteket, bársonyokat és mosóárakat leszállított árban csak az olcsóságáról közlismert

Spitz Herman cégnél, Erzsébet-körút 34. szerezheti be legelőnyösebben.

Saját ház. Telefon: 144-352. Szombat- és ünnepnap zárva.

HIREK

NAPTÁR

Pénteken estefelé előbb chanukagyertyagyújtás, utána szombati gyertyák.

שנה ראש חודש מנוחה, Mikécz Gyertyagyújtás (Bpest) : 3.40
שנה kimenetele „ : 4.35

Szombat estétől kezdve: שבת ומוצאי שבת

Szombat este templomban chanukagyertya „Vihaj nájam v'atto kódajš” után; otthon havdolo után.

Vasárnap Rajs-chajdes Tévész 2-ik, Chanuka 7-ik napja. — Hétfő Chanuka nyolcadik napja.

— Szombat este: „v'szén tal ümótor”.

Habár már naptárrovatunkban is közöltük ezt, mégis megismételjük, mivelhogy egyes közkézen forgó lüachokban szombat este helyett tévesen vasárnap este van jelezve. Hasonlóképpen téves a szóbanlevő zsebnaptárak azon adata is, mintha az idén „Chikas-Bólok” szidrák egyszerre kerülne felolvasásra. Ez nem áll. Ellenben „Matajs-Masz'é”-t fogják együtt leinolni. Itt tehát Chikas-tól Matajs-Masz'é-ig, 4 hét szidrája van tévesen feltüntetve.

— A csengeri orth. hitközség nov. 21-én tartott közgyűlésén Jungreis Antal főrabbi lemondása folytán annak tudós fiát Jungreis Lipótot egyhangulag választották meg főrabbiá. A választás után a hitközség a megválasztott tiszteltére díszvacsorát rendezett, amelyen az összes környékbeli főrabbi is résztvettek. A fiatal főrabbi a hitközség s a vidék előkelőségei szép beszédek keretében üdvözölték. Először felszólalt a megválasztott főrabbi édesatyja, aki Dávid király szavaival kezdte: „Áldott az Ur Izrádel P'tene, aki adott mai napon olyat (fiát, Salamont), aki szemem láttára ül az én királyi székemben.” (M'lochim I. 1. 48.) Könnyes szemekkel iktatta be fiát a főrabbiszéke. Ezután Göndör Gyula igaztanító üdvözölte a tantestület, iskolaszék s gyermekek nevében, majd szép beszédben köszöntötte a hitk. előjáróság nevé-

ben Berger Sámuel hitk. elnök, törvényh. biz. tag. A még számos üdvözlő beszédet az új főrabbi igen tartalmas, magasszárnyalású beszéd keretében közönte meg, s megfogadta, hogy nagy elődjének szellemében fog működni, a Tóra és vallásosság felvirágoztatására.

— A munkácsi jesiva vezetősége elhatározta, hogy a megdicsőült főrabbi Jahrzeitjére (Szivon 2) sas-szijumót rendez, olyképen, hogy a volt tanítványok a Talmud egyes traktátusait átveszik. E célból ezton felhívja a jesiva a volt tanítványokat, hogy 8 napon belül jelentsék be, mely traktátust vállalják a Jahrzeit-napig való áttanulásra. Cim: „Darké Tsive” jesiva, Mukacevo.

— Nyiregyházán Chanuka első estéjén tartotta a Talmudóra szokásos sz'üdasz miczvóját a hitközségi tanácssteremben, mely zsufolva volt ez alkalommal. Eléményszamba ment Friedmann Kálmán, Brieger J. József, Guttmann Dezső nővédeké kitünően eladott charifusz-magidüszé, miután Wieder Sólem főrabbi beszélt nagy hatással. Heller Lázár méltatta ezután a Tóraitézet magasztos hitvatását, kiemelte Schreiber Sámuel elnök nagy érdemeit, aki — úgymond — immár tízéves önzetlen, fáradhatatlan munkájára tekinthet vissza a Talmudóra felvirágoztatása terén, mire elnököt általános ovációban részesítették, majd a tanerők kiválóságáról beszélt. Végül megemlékezett Kupferstein Hermannról z. l., a Talmudórának a mult évi összejövetel óta elhunyt nagy barátjáról. Az est szép anyagi sikert jelentett az intézetnek.

— Doktorrá avatások. Wirth István, Wirth Kálmán tankerületi kir. főigazgatónak, a zsidó leánygimnázium kiváló igazgatójának fiát, valamint Farkas Ervint, dr. Farkas Miklósnak, a Pesti Chevra Kadisa ügyész- és titkárnak fiát, a budapesti m. kir. Pázmány Péter Tudományegyetemen a jogtudományok summa cum laude doktorává avatták.

x Feltűnést kelt Spitz Herman szombattartó cég selyem, szövet, bársony és mosóárú okkázója. Gazdag választék, leszállított árak. Budapest, VII., Erzsébetkörút 34.

— Rabbiválasztás Kapuvárott. Nov. 21-én zajlott le a kapuvári főrabbiaválasztás, melyet igen élénk érdeklődés előzött meg. Három jelölt állt egymással szemben: Unger Ábrahám kapuvári és Snyders Dávid abaujszántói dajonok, továbbá Hirschler Marcel rabbijelölt Budapestről. A heves választási küzdelemből Snyders rabbi került ki győztesen. Az Unger-párt azonban petíciót nyújtott be a Központi Irodánál.

— Meghívó. A bpesti orth. leányegylet f. hó 4-én szombat este 1/8-8-kor a hitközség dísztermében (Dob-u. 35. III.) jó-tékonycélú chanukaünnepélyt rendez, melyre a t. hölgyközönséget ezton is meghívja.

— A debreceni statusquo hitközség nagy ünnepe keretében iktatta be új főrabbiját, dr. Weisz Pál eddigi hódmezővásárhelyi főrabbit. A fiatal lelkipásztor — amint Debrecenből jelentik — a konzervatívizmus megerősítésén fáradozik hitközségében.

— A galantai jesiva impozáns, új Bész hamidrosa. F. hó 5-én vasárnap délelőtt 10 órakor veszi kezdetét Galantán a jesiva volt növendékeinek X. nagy aszifója, ezt követően bankett keretében délután 2 órakor lesz az új Bészhamidros ünnepélyes felavatása. A jesiva új tanházát a hitközség által vásárolt telken a nagysallói R. Chamanjo Rubinstein-család építtette fel. Az épület külső formáiban is impozáns és díszes. A tanház bel-seje 8 m. széles, 13 m. hosszú és 4.25 m. magas, a falak 3/4 részét ablakok töltik ki. A felavatás ünnepélye imával és vallásos dalok recitálásával veszi kezdetét, ezt követi az alapítványozó beszéde, aki ennek keretében átadja az új Bészhamidrost a jesiva tulajdonába; ezután Buchsbaum Józsa főrabbi tartja meg ünnepélyes avató- és aszifo-drósját, majd a hitközség képviselőiben Kalisch Mór hitk. elnök és a „Chavürasz Talmidim” nevében Schwartz József (Komarno) szólal fel. A program további része: szijum Megillo traktátusára, a szijumbankett után Buchsbaum főrabbi és néhány volt tanítvány psettlit mond a „K'düso risajno kidso l'saatah” szüggjében (Megillo 10.) — A galantai „Chavürasz Talmidim” vezetősége ezton szívélyesen meghívja az összes volt tanítványokat a kettős ünnepekre. Külön meghívók nem lesznek szétküldve.

— Chanukaünnepély. A budapesti orth. hitközség leánytövébbképezője meleg, vidám chanukaestet rendezett a leányintézetben. Groszberg Sarolta ünnepi beszéde, Goldstein Kató szavalata, Hochhauser Kamilla chanukai novellája bensőséges chanukai hangulatot teremtettek. A művésziesen terített asztalok díszítése a leányintézet növendékeinek, elsősorban Stern Eszter tanulóknak izlését és ügyességét dicsérte.

Nyilttér

(Az ezen rovatban közöltekt nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Övjuk meg tekintélyeinket!

A dunántúli orthodox zsidóságra hetek óta nyomasztolag hatott a napokban lefolytatott kapuvári főrabbiaválasztás. Ezuttal is jelentkeztek a rendbontó elemek, akik az utóbbi években a hitközségek bekejtét feldulják és a zsidóság egy-ségét mesterségesen bomlasztják. E vá-lasztással kapcsolatban olyan széles Du-nantúli, aminek nagonló nem forait meg eio a dunantúli zsidóság koreben. Meg-emlitendo, hogy ez a propaganda nem is a kapuvári hitközségtől indult ki, hanem az exponált dunantúli hitközségek kebe-léből, ahol úgynevezett klikkek évek óta zavarják a hitközségek bekejtét. Ezek azok, akik a tradicionális zsidóság kizá-rólagos letéteményesének deklarálják magukat. Most is az törtent, hogy ezek a klikkek érdekből állást foglalnak a ka-puvári hitközség által jelölt, jelenlegi abaujszántói dajon személye ellen es mi-vel nevezett a nia a gyóri toraobinak, így nem atallottak az országosan ismert es kozszeretettnek orvendo, magyevü gyóri toraoni személyet sem szemelen hangon aposztroirani. Az egész orszagot elaraszoltak egy pamiettel, melynek hangja, stiusa tutesz a mostanaon sajnos annyira divatta vált izgaco rop-iratok hangjan. A jozanul gonolkoedo zsidóság, mely még abban a szellemben nevelodott fel, hogy a leiki vezetot, a rabbiakat, a tora parancsa szerint tisz-telni es becsülni kell, teinaborodva es ér-telenül áll ezen jelenség szemben es kér-di: hova jut a zsidóság, ha a vezetői-nek, tanitómestereinek tekintélyét aláás-sák? Honnan vesznek ezek a zsidóság rendbontói merészéget maguknak, hogy egy országosan ismert vezető egyénisé-grol, mint a gyóri főrabbi, ilyen, nyomda-festéket nem turo hangon nyilatkozza-nak? A gyóri főrabbi, ki a központi iro-da tizes bizottságának évek óta illusztris tagja, nem szorul védelemre, mert aki ismeri őt es hitközségét, tudja, hogy hit-községét naggyá tette, számos intézmé-nyét ő létesítette es hogy olyan rabbi, aki éjt nappallá téve a szent studiumok-nak szenteli életét. Bölcsseink tanítása azonban ezuttal is valóra vált: „kol machlajko s'eno l'sém somajim én szaj-fa l'hiszkajém” es a gyóri főrabbi fia Snyders Dávid nagy szótöbbséggel fő-rabbivá lett megválasztva. Felmerül azonban a kérdés: mi lesz a tradicio-nális zsidósággal, ha ezek a belső harcok mindennapivá válnak? Valóban szomorú-ság tölt el, hogy a mai, a zsidóságra oly nehéz időben ilyen sajnálatos események-ről kell írni, de kötelesség felébrezteni a zsidó lelkiismeretet letargiájából es a nagy zsidó tömegeknek odakiáltani: le-gyen vége a rendbontásnak, a belső harc-nak! Ma, amikor ellenségeink szerte a világon döngetik a zsidóság évezredek bástyáit, a belső viszály es széthuzás he-lyett fogjunk össze es védjük meg a még megmaradt zsidó értékeinket.

SCHNÜRMACHER ADOLF
Bpest, Wahrman-u 6.

— Csenedlet Kassán. Kassáról jelenti tudósítónk: Amint a „Zs. U” már je-lentette, a hitközség dajon-választásra készül, ami körül egyre szaporodnak a botrányos jelenetek. A pozsonyi Köz-ponti Irodának ezideig még nem sikerült a rendet helyreállitania. Feszült figye-lemmel várják a további fejleményeket.

— Elhunyt a beregszászi Chevra el-nöke. Nagy veszteség érte Beregszász zsidó társadalmát Weisz Sámuel chevra-elnök elhunytával, aki egész életét a zsidó szeretetmunkának szentelte. Szegények istápolója volt, télidején tüzelővel, élelem-mel látta el a rászorultakat. Ifj. Weisz Ferenc beregszászi bankigazgató édes-atyját gyászolja a megdicsőültben. Áldás emlékére.

— A munkácsi szentföldi Kajlel a na-pokban tartott közgyűlésén szóba került a megd. munkácsi főrabbi elhalálozása által megüresedett nősi-állás betöltése. Ugy döntöttek, hogy az ifjú munkácsi főrabbi R. Borach Rabinovits lássa el a nősi-teendőket ideiglenes nősi címmel. Az új nősi ezen tisztsége a legközelebbi választásig szól.

x Zsidó mesekönyv cím alatt, most jelent meg az első kötet annak a könyv-sorozatnak, mely szebbnél-szebb zsidó tárgyú elbeszéléseket tartalmaz. Man-dowsky-Garai Lili írónő valóban első-rendűen állította össze ezen könyvet, amely sok örömet és szórakozást fog nyújtani a gyermekeknek. Hasonló tar-talmú könyv eddig magyar nyelven még nem jelent meg. Magyar ajándéknak különösen alkalmas. Kedves illusztrációk, csinos díszkötés. Beszerezhető: Gondos Sándor, könyvkereskedésében Bpest, VI., Ándrássy-ut 54.

— „Vihar Palesztina felett”. Arnold Zweig világhírű német író, egyenesen a német birodalmi fröszövetség elnöki szé-

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-szerárak legmegbízhatóbb vétel és el-adási forrása GESTETNER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszerüzlet.

— Nádudvari impozáns ünnepély keretében folyt le a főrabbi leányának Jungreis Melittának el-jegyzése Fried Mór rabbijelölttel Szombathelyről. A vőlegény kiváló talentumáról tanuskodó beszéde után felszólalt az örömatyák Jungreis főrabbi és Fried Jenő, Kohn főrabbi (Dereeske), Jungreis Ábrahám orth. rabbi (Szeged), Jungreis Ignác rabbijelölt, Rosenbaum Bernát hitk. elnök, Somo-gyi Pál alelnök (Nádudvar), Spigel Andor (Be-rettújfalú). — A tiszabereci jesiva szombat este szijumót rendezett Pszochimra. Fried Ezra főrabbi és Weisz László jesivanövendék mondott hadront. Az éneki részt Weinberger Lázár és Kalla M. látta el. — A pozsonyi jesiva charifuszgajebai lettek: Gewürz M. (Tét), Rosenberg M. (Munkács). — A nagyszőlősi Talmudóra Chanuka első estéjén rendezett szokásos egyletli bankettjén Schwarcz Mór elnök divré tajróval fűszerzett beszámolója után Klein főrabbi, Grünwald rabbi, Holländer Juda, Fischhof Salomon mondtak tóraigéket. — A salgótarjáni Tiferesz Bachurim új vezetősége: Sonnenschein Géza elnök, Rosenberg Jenő alelnök, Herskovics Ernő titkár, Baumann Hermann I. gondnok, Berkovics Jenő II. gondnok, Kácsér Dezső pénztáros, Blau Miksa ellenőr, Grosz Ja-kab könyvtáros, Gottesmann H. tanügyi vezető.

Merkantil nyomda, Debrecen, Hatvan u. 28.

Bérlő kerestetik

egy a magyar közönség által is favo-rizált világhírű osztrák fürdőhelyen jól bevezetett szigoruan orth. köser vendéglő részére. Ajánlatokat „Wien” jelleg alatt továbbít a kiadóhivatal. (32 fill. bélyeg mellékelendő.)

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolalások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 1-310-79

Nem kiárusítás, hanem tartós árleszállítás!

Előnyös nagymennyiségű anyag vásárlása folytán módomban van

MODERN, MINŐSÉGBEN

ÉS KIDOLGOZÁSBAN I^a I^a

PARÓKÁT

50⁰ - pengőért szállítani

Kivánatra hajminta és mértékvételi utasítás portómentes beküldése.

FRITSCH WENCEL HAJMŰVÉSZETI MŰTERME BUDAPEST, DOROTTYA U. 1

TELEFON: 181-449

GERBEAUD PALOTA

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 40

Egy hónapig tartó nehéz ut után elértek Brüsszel város kapujához, ahol megkérdezte az őr R. Joselmanntól, hogy kicsoda? Ő erre azt felelte:

— Én a császári parancsnok vagyok és ez az én szolgálóm, nevem Joselin von Rosheim.

— Kegyelmed talán fivére a császári kapitánynak Márton urnak, aki szintén ezt a nevet viseli: *von Rosheim*?

Épp akkor lovagolt ki egy szakasz nehéz lovasság a kapun. A vezérük hátrafordult és kérdezte: Ki említette az én családi nevemet?

— Bocsánatot kérek, nagy uram, szólott a kapuőr, ez az idegen azt mondotta, hogy ő császári parancsnok, von Rosheim néven és így azt hittem, hogy Ön az ő fivére.

A kapitány hangosan felnevetett: „Hát nem látod, hogy az egy zsidó?” Megsarkantyuzta a lovát és tovább lovagolt. „Zsidó?” kérdezte álmélkodva a kapuőr, s ugyanazt mondták a lézengők, akik ott voltak a kapunál. És a franciául beszélő vallonok csodálkozva ismételték „Un juif”. Tudniillik azon a környéken már évtizedek óta nem volt látható zsidó. Erre R. Joselmann és szolgálója kénytelenek voltak leszállni lovukról. A tömeg úgy bámulta őket, mint valami exotikus látványt.

— Óh, szólott az egyik, ezek azok a gyalázatosak, akik a mi megváltónkat felfeszítették, tegyék velük ugyanazt.

Ez a felszólítás visszhang nélkül maradt. Kiderült, hogy jól jellemzi az ő honfitársait a híres *Hugo Grotius*, amikor azt mondja róluk: szorgalmasan üznek ipart, kereskedelmet, szeretik a pénzt és szeretik vidáman elkölteni, de mindenféle fanatizmus távol van tőlük. De azért körülállták őket, mert egyesek azt hitték, hogy nincs is a zsidónak emberi formája, hátul farka van mint a majomnak, mert így olvasták a kalendáriumban. Közben a várórség utat tört magának és amikor megtudta, miről van szó, akkor az őrvezető rákiáltott a két emberre:

— Ti eretnekek vagytok és ezért az én kegyelmes uramnak *Nicolaus de Monte* törvényszékéhez tartoztok. Menjünk az inkvizíció börtönébe.

Igy elvezették őket a börtönbe, mely egy kolostor pincéjében volt. Két hetet töltöttek ebben a börtönben és még semmi reményük sem volt, hogy megszabaduljanak. Még ki sem hallgatták őket. Mindketten rettenetesen szenvedtek. Már két hét óta semmi mást nem ettek mint kenyeret és vizet. Így érkezett Adar 13-a, Eszter böjtje, amikor azt mondotta R. Joselmann az ő szomorkodó szolgálójának:

— Na, most nem fog a böjtölés nehezünkre esni, hiszen már napok óta böjtölünk.

— Uram, hogyan tud még ilyenkor is tréfálkozni?

— Ugyan ne veszítsd el bizalmadat. Én azt hiszem, hogy Purim csodája meg fog ismétlődni. Csak kitartás, bízni Istenben.

Másnap reggel felolvasták a *Megillót*, amit magával hozott annakidején R. Joselmann és elbeszélgettek az ünnepnek tanulságairól és az idevonatkozó talmudi és agadikus mondásokról.

Ugyanakkor, amikor a két ember ezt a szomorú Purimot töltötte, Bühren gróf palotájában lakoma volt. Férjhez ment az általunk már ismert *Maria von Rottbach*, akinek sikerült Németalföld helytartójának, *Margareta* királynőnek szolgálatába jutni. A királynő nagyon megszerette a jó és szelid leányt és erre kérője is akadt, Bühren gróf egyik hadnagyának személyében. Most tartották a lakodalmat. A vendégek között megjelentek a gróf ismerősei. Ott volt többek között *Egmont* gróf, unokaöccse annak a gene-

rálisnak, akinek később II. Fülöp alatt része volt a németalföldi felkelésben és életét a vérpadon fejezte be. Az urak igen vidámak voltak, mindenféle humoros dolgokat beszéltek, így elmondotta tréfásan a jelenlevő *Martin von Rosheim* kapitány, a következőket:

— Képzeljétek, mi történt velem! Olyasvalami, ami veletek egész biztosan nem történt! Amikor a multkor ki-lovagolok, hallom, hogy a kapuőr egy Joselin von Rosheim nevű zsidót fivéremnek tart. Erre azután óriási hahota keletkezett a társaságban és sokan gúnyosan gratuláltak a kapitánynak a zsidó rokonsághoz.

A menyasszony azonban odafigyelt, amikor ezt a nevet hallotta. További kérdezősködéskésre a kapitány elmondta, hogy az illető Brüsszelbe akart menni, de a szegény ördögére ugymond, azután igen kellemetlenné vált a dolog, merészsége súlyos következményeket vont maga után, amennyiben elvitték az inkvizíció börtönébe.

— De mi köze van az inkvizíciónak egy zsidóhoz? kérdezte mebotránkozva gróf Egmont?

— A spanyol törvények szerint zsidónak nem szabad belépni olyan területre, amelyen inkvizíciós törvényszék működik — mondták egyesek.

— Mi nem élünk Spanyolországban, szólott dühösen a gróf. Ilyen törvény nincsen Németalföldön, szabadon kell engedni ezt az embert.

— Kegyelmes uram, szólott a menyasszony, én ismerem ezt az embert, ő az én földim, egész Elzasz úgy ismeri őt, mint a legnemesebb és a legjobb embert. A szegényeknek jótévedője, szorongatottak segítője. Nagyon kérem kegyelmes gróf úr, sziveskedjék közbenjárni a kiszabadításában.

— A szép kis menyasszony kérése nekem parancs, szólott mosolyogva a gróf. Megteszem és különben is kötelességemnek tartom gondoskodni arról, hogy hazámban ne a spanyol törvények vagy igazságtalanságok uralkodjanak.

A gróf azonnal a császári palotába ment, ahol jelenkezett Granvalla kancellárnál. Rögtön bebocsájtották és a kancellár nagy udvariassággal üdvözölte. Megkérdezte, mi járatban van. Erre elmondotta neki: egy nászlakománál megtudtam, hogy egy Joselin nevű zsidó minden ok nélkül az inkvizíció börtönébe került, egy spanyol törvény alapján. És én ezért eljöttem megkérdezni kancellár úr, vajjon helyes dolog-e az, hogy minden különösebb előkészület nélkül bevezessék nálunk a spanyol törvényeket?

— Nekem is tudomásomra jutott ez az eset, szólott a kancellár, hálás vagyok Excellenciádnak, hogy értesített engem erről. Annál is inkább, mert az illető, amint megtudtam, a mi legkegyelmesebb császáruk nálunk nagy kegyben áll. Csak menjen vissza nyugodtan, még ma intézkedem, hogy ez a szegény ember kiszabaduljon.

Egy pár óra múlva megnyílt a börtön és R. Joselmann, szolgálójával együtt kiszabadult. Mindjárt jelentkezett audienciára a császárnál és elő is jegezték. Csakhamar alkalmá volt megtudni, milyen igaz, amit a veleneci követ írt V. Károlyról: „Mindent egyedül akar elintézni, és ennek következtében, aki elébe akar járulni, hónapokig kénytelen várni, míg sorra kerül”. R. Joselmann így tehát berendezkedett az ott-tartózkodásra, három hónapon keresztül ott ült Brüsszelben, idejét tanulással töltötte és abban az időben írta „*Derech Hakajdes*” (a szent élethez vezető út) című művét. Ebből a könyvből csak egy részlet maradt meg, amelyet a „*Jajszeif Ajmeez*” c. széfer közöl a 18. §-ban. Arról beszél ez a rész, hogy az embernek önmagát szoktatnia kell az áhitatra. Először arra határozza el magát, hogy egész lelki bensőségét központossítsa a *S'má* első mondatánál annyira, hogy elmondásánál egész lelkét átítatja az áhitat. Utána még egy mondatot szívjon be így magába, ezután a harmadikat, úgyhogy fokról-fokra haladva annyira jut, hogy állandó lelkikapcsolatban maradjon I'ennel. (Folyt.)

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegekben is.

A debreceni orth. izr. hitközségben az
egyik metszői állás nyugalmabonulás
folytán megüresedett. Ennek betöltésére
ezennel pályázatot hirdetünk. Elsőrendű
nyelvi és szakmai követelmények — életkort, családi állapotot, képe-
sítést és eddigi működést igazoló okmá-
nyokkal felszerelt — pályázataikat dec-
ember 8-ig alulírott előjáróság címére
beküldeni.

Debrecen, 1937. november 15.

A debreceni aut. orth. izr. hitközség
előjárósága.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Susmann Mirjam, Sussmann Viktor
rabbi leánya Budapest és Deutsch Akiba
Triest, Deutsch Mózes szabadkai főrabbi
fia jegyesek.

Aitmann Irénke Cséce, Süßmann Dá-
vid Ujpest jegyesek.

Felsenburg Blanka urleányt Budapest,
eljegyezte Friedländer József Debrecen.

Weisz Rózi Nyíregyháza, Schächter
Márkus Wien jegyesek.

Dancziger Piri és Meisels Lipót Buda-
pest jegyesek.

Neuwirth Klárikát Nagykálló, elje-
gyezte Meisner Vilmos Fehérgyarmat.

Eisenberg Irén és Schwarcz Ernő Deb-
recen jegyesek.

Eizikovics Blimesu Sevlus, Steinberg
Izidor Sajószentpéter jegyesek.

Goldstein Rózsika Miskolc, Goldberger
Armin Oros jegyesek.

Wald Szidonia Miskolc és Neufeld Fe-
renc Miskolc—Hajduböszörmény jegye-
sek. (M. k. é. h.)

Grünberger Ilonka a celdömölki rabbi
leánya és Schlesinger Bernát Szarvas
jegyesek

Jakubovics Aranka Uzhorod (Ungvár)
és Friedmann Mór Uzhorod—Strabocova,
a néhai dombrádi főrabbi unokája, dec-
5-én tartják esküvőjüket Uzhorodon.

Singer Dórika Bpest, Friedmann Miksa
Mezőcsát jegyesek. (A mezőcsáti T. B.
gratulál.)

Lindenfeld Sárika Szikszó, Fränkl Ká-
roly Putnok jegyesek.

Klein Klárka Kisvárdra, Leimann La-
jos Szerencs jegyesek. (A szerencsi T. B.
gratulálja titkárát.)

Weisz Alice és Knöpfler Lajos Buda-
pest jegyesek.

Goldberger Kálmánnak, Nyírbogát, el-
jegyzéséhez sziv. gratulál a paksi jesiva.

Menyasszonyi imakönyvek: Moskovits
Adolfnál, Debrecen, Pásti-utca 2.

Apró hirdetések

FIATAL özevgy nővérem részére jómene-
telű üzlettel, özevgyembert keresek.
„Talmidchóchoch” jelige.

NYOMDÁSZT iparendélyest, szombat-
tartót, keres bpesti nyomdaüzem. Ál-
landó, biztos kondíció. „Feltétlen meg-
bízható” jeligére a kiadóba.

HÁZITANITÓNAK elmenne volt bócher,
teljes ellátással, csekély fizetéssel.
Cím: Grosz metsző, Bakonyszentkirály.
JÓKARBAN levő vegyes chalez-ok jutá-
nyosan eladók. Silman, Bpest, Üllői-út
21. fszt. 6.

MEGBIZHATÓ orth. leány vagy asz-
szony, ki főzéshez is ért, kis háztar-
tásba házvezetőnőnek felvétetik. Cím:
Teltsch Ignácné, Vác.

NŐIRUHA varrónő, szép, izléses munkát
igen olcsón készít. Esetleg házakhoz
is megy. Fischerné, Károly-körút 9.
(III. udvar, III. 19.)

26 ÉVES nyomdász, ben tajro, nősülne,
esetleg nyomdába benősülne. „Jó parti”
LAKODALMAKAT legszebben, legol-
csóbban készít elegánsan berendezett
100 személyt befogadó helyiségében
Klein, orth. kóser étterme, Debrecen,
Piac-utca 66.

JÓMEGJELENÉSŰ ügyes fiatal leány,
budapesti vallásos házból, tanulóknak
felvétetik. Rebenwurz, Károly-körúti
üzletház.

BENŐSÜLÉST keres előkelő családból
való üzleti szellemű, minden tekintet-
ben sikerült 27 éves böchür joré
somájim. „Műflog batajro” jelige.

FŐISKOLÁT járt 33 éves fiatalember
vagyok. Diszkréció miatt csak annyit,
hogy kb. százezer pengő vagyonnal,
nagyipari vállalattal rendelkezem. Csi-
nos úrleányt feleségül vennék. Egyet-
len kikötésem, hogy szeresse a kisvá-
rosi életet és hasonlóképpen a családi
életet. Közvetlen választ „Kein Mit-
giftjäger” jeligével, kiadóhiv. továbbít.

SAJÁT házzal és üzlettel rendelkező, tal-
mudban jártas 28 éves fiatalember el-
venne intelligens, üzletben jártas bar-
na kislányt megfelelő hozománnyal.
„Uj élet” jelige.

GYERMEKSZERETŐ vallásos leányt
keresek kis családhoz. Reiner Pál,
Gesztely.

BENŐSÜLHET volt talmudista, biztos
parnószet nyújtó régi épületfa- és ve-
gyeskereskedésbe. „Falura” jelige.

KERESEK 8 és 5 éves gyermekeim mellé
németül tudó intelligens zsidó lányt.
Dr. Neumann Aladár orvos, Szom-
bathely.

ÜSZER-, vas-, zománc- és üvegszakmá-
ban jártas szombattartó segédet felve-
szek. Rubin Jakab, Hajduböszörmény.
27 ÉVES fiam, önálló vidéki nyester-
ménykereskedő részére megfelelő hozó-
mánnyal vallásos partit keresek. „Volt
böcher” jelige.

24 ÉVES, tüchtig, szorgalmas rokonom
részére (hosszabb idő óta alkalmazás-
ban van), ki talmudban jártas, kere-
sek benősülésre megfelelő vallásos in-
telligens családót. Erdekldők írjanak
„Eszes chájül mi jímzó” jeligére a ki-
adóba. Sadchenok kizárva.

KÖZEPEURÓPAI egyedárusítás első-
rendű orsz. és külföldi. „Feltétlen meg-
bízható” jeligére a kiadóba.

erős börkötésben. Ugyancsak minden-
féle használt sz'fórim állandóan raktá-
ron. Moskovits Adolf, Debrecen, Pásti-
utca 2. (Ugyanott hajnagykereskedés
és kész parokák, viszonteladóknak is.)

Jelígés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

ORTH. SAJCHET elmenne samesz-péncz-
beszedőnek nagyobb helységbe. „Nem
chazn” jelige.

FIATAL gyermekszerető, jól főző per-
fekt házvezetőnő keres orth. család.
Cseléd van. Németül tudó előnyben.
„Dunántul” jelige.

TANULÓLÁNYOK felvétetnek. Weisz-
mann-szalón, IV., Váci-u. 9.

VIDÉKI épületfakereskedésbe gyakor-
lott szombattartó fiatalember keres-
tetik. Ajánlatok eddigi működés meg-
jelölésével „Gyakorlott” jeligére.

KERESEK gyermek-kisasszonyt, aki
már volt ilyen alkalmazásban. Engl-
man Leóné, Bonyhád.

JÓ PARNÓSZE. 3000 P-ért átvehető
egy sajchet baal tfilló-állás. „140 tagú
hitk.” jelige.

KERESEK 3 iskolás gyermekemhez, val-
lások, intelligens kisasszonyt, ki a né-
met nyelvet is bírja. Bész-Jákob isko-
lát végzett előnyben. Krausz Simonné,
Bonyhád.

DROSEKAT németül ünnepélyes alkal-
makra (barmiczóvó, chaszene, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekü-
ldése elenében, psetlit külön díjazás-
sal, diszkréció mellett szállít: Braun
Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.

CSINOS, művelt, háziasszony nevelt leányo-
mat férjhez adnám megélhetéssel bíró,
korrekt talmudtudóhoz. Hozomány
2000 P. Akiik lelki és testi szépséget ke-
resnek, írjanak teljes címet „Csendes
otthon” jeligére.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

Eredeti angol szövet-
különlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva

אללנעטיינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg LipótSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg JenőVonják vissza a csabai határo-
zatot a bócherek kifiltásáról!

A békéscsabai rendőrkapitányság ve-
zetője túlságosan szereti a város ortho-
dox zsidó lakóit, aggódva örködik anyagi
helyzetük fölött, fél attól, hogy elpocsé-
kolják pénzüket. Ezt már másodszer bi-
zonyítja be. A legelső frappáns bizonyíté-
kát 1936. augusztus havában szolgálta,
amint annak idején erről be is
számoltunk. Ugyanis akkoriban magához
hivatta a Tigermann főrabbi által vezet-
ett és országszerte kitűnőnek elismert
jesiva összes növendékeit, külön-külön
mindegyikkel tárgyalt és a tárgyalásnak
eredménye az volt, hogy kitiltotta őket
5 évre a város területéről azzal az in-
dokolással, hogy rendes foglalkozásuk
nincs, létfenntartásuk nincs biztosítva,
„könyöradományból élnek” és ennek kö-
vetkeztében a közbiztonságra nem ki-
vánatos elemek.

Már ebből az esetből, amely természe-
tesen ezeket a fiatalembereket megren-
dítette, megszegyenítette, elkészerítette és
legalább egy fél évet elrabolt életéből,
amelyet a tanulásnak akartak szentelni,
egész világosan kiderül, hogy ezeket a
talmudistákat csak orthodoxok látták el
élelemmel és így tehát a hatóságnak nem
kell utjába állani annak, ha valaki annak
ad akinek akar és oda ad, ahova akar.

De teljes félreismerése a helyzetnek,
ha azt mondjuk, hogy a jesiva növendé-
kei „könyöradományokból élnek”. Szó-
sincs róla! A hitközség tagjai a Tóra-
tudomány iránti szeretetből egy-egy
napra meghívják őket és úgy is kezelik
őket, mint vendégeket. Hány nem-zsidó
költő és hány író érezte egy-egy támoga-
tónak vendégségét egy-két hétig. És le-
het-e azt mondani, hogy a költő, az író
ezen idő alatt könyöradományból élt?
Emlékeztetünk evvel kapcsolatban Korein
Lezso egyik kedves írására. Elmondja,
miképpen magyarázta meg annakidején
mint a szombathelyi orthodox hitközség
elnöke a hatóságoknak, hogy amikor
aszatnálánál bócherek érkeznek, akkor tu-
lajdonképpen — ő értezik náluk, mert az

ő jámbor lelkületű felesége a vendég-
tanulók tiszteletére mindig oly kitűnő
ebédet főzött, hogy ő élvezte a vendégség
kellemességeit...

Ez így van minden vallásos orthodox
családban. A külvilágnak joga van ezt
a lélemben mélyen belegyökeredett tisz-
teletet a vallási tudomány iránt, meg nem
érteni, esendesen lemosolyogni, de —
nincs jogában ezt megakadályozni. Ez
igazán nem tartozik a hatóság körébe.

Dr. Bordás Árpád békéscsabai ren-
dörtanácsos eljárása tehát vallási,
társadalmi és általános kulturális
szempontból érthetetlen.

Szerencse, hogy száz évvel ezelőtt nem
volt meg ez a rendőri erély, mert külön-
ben nem alakulhatott volna meg a
Magyar Tudományos Akadémia, amely-
nek: alapítója, a legnagyobb magyar,
gróf Széchenyi István egy évi jövedel-
mét ajánlotta fel és amikor azt kérdezték
tőle, hogy mi fog élni ezen év alatt,
az felelte tréfásan: „Majd barátaim tá-
mogatásából”. Szóval, a csabai felfogás
szerint: könyöradományokból...

A dolgokat azonban venni kell ahogy
vannak. És ez a békéscsabai hitközséget
ez év júniusában arra indította, hogy el-
határozta egy menza felállítását és kö-
telezte magát annak fenntartására. Azt
hitte, hogy ezzel azután az újból felállít-
tandó jesiva jogalapját biztosította. A fő-
rabbi óvatosabb volt és egyelőre csak
három növendéket vett fel, 1937. őszén.
Hitközség tervez, rendőrtanácsos végez.

1937. októberében megismétlődött az
1936. évi jelenet. A fiatalembereket
rendőrségre citálták és rövidesen
kiutasították 5 évre. Az egyik bó-
cher egynéhány nap mulva vissza-
jött, a vasuti állomáson lefűlelték,
kihágás miatt megbüntették és visz-
szatoncolták.

Igy történt, nem a középkorban, hanem
1937-ben. Mit szóljunk ehhez?

Megállapítjuk, hogy a hitközséget és
főrabbit megilleti a jesiva tartásának

joga, a hazai orth. izr. hitfelekezeti auto-
nómiáját elismerő 1871. évi 26915 szá-
mu, királyilag jóváhagyott és miniszter-
tanácsi határozat alapján korrendelettel
kibocsátott Szervezeti Szabályzat 22.
§-a értelmében! Ezt a jogot számos hit-
község, ill. rabbi gyakorolja és ettől a
jogától üti el a főrabbit és a hitközséget
a békéscsabai rendőrkapitányság eljá-
rása.

Megállapítjuk szomorúan, hogy ma-
gyar állampolgároknak kiutasítása az
egyik városból mondvascinált okokból,
példátlan, hallatlan dolog, amelletl ab-
szurdum is! S miért történik a kiutasítás
öt évre? Hátha az egyik vagy a másik
böcher főnyereményt fog csinálni és
akkor sem lépheti át a város határát?

Megállapítjuk, hogy minden szellemi
élet, ideális foglalkozás határozott lebe-
csülése, ha csupán tanulmányigó és a ku-
tatás idealizmusával telített ifjakat,
nem kívánatos elemeknek minősítenek.

Megállapítjuk, hogy a békéscsabai
rendőrtanácsos logikája és praxisa sze-
rint a budapesti egyetemi diákság egy
nagy részét szélnek kellene eresztetni és
Budapest területéről kiutasítani. Hisz
az ő fenntartásukról nem gondoskodik
senkikem. Sőt még olyan mecenások sem
akadnak, mint a békéscsabai orthodoxok.
És ha valami láрма vagy nyugtalanság
van az ifjuság körében, a miniszter ur
megértően kijelenti, ez azért van, mert
sokat küzdenek az étellel és nem támo-
gatják őket eléggé. A békéscsabai min-
tára egyszerűen ki kellene őket tolon-
colni.

A békéscsabai eset elvi jelentőségű.
Nemcsak erről a jesiváról van szó,
hanem az orthodox zsidóság egyik fő val-
lási ténykedésének megzavarásáról, az
igazi orthodox lelkészképzés megakadá-
lyozásáról. Mindent meg kell tenni a bé-
késcsabai rendőrség felvilágosítására és
a sérelmes, inhumánus, az igazi kultúra-
val össze nem egyeztethető rendelkezés
visszavonására.